

Η ΕΙΣ ΚΥΠΡΟΝ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου καί τῆς περί Αὐτόν Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἐπραγματοποίησεν ἀπό τῆς Κυριακῆς 29ης Ἀπριλίου ἕως καί τῆς Κυριακῆς 6ης Μαΐου ἐ.ἔ. τήν πολλάκις ἀναβληθεῖσαν εἰς τό παρελθόν, διά διαφόρους λόγους, «εἰρηνικήν» αὐτοῦ ἐπίσκεψιν εἰς τήν καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου.

Τόν Μακαριώτατον συνώδευον οἱ Σεβ. Μητροπολίται Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος, Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθιμος καί Σισανίου καί Σιατίστης Παῦλος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Πρωτοπρεσβύτερος Θωμᾶς Συνοδινός, οἱ Ἀρχιμανδρίται Κύριλλος Μισιακούλης, Ἀρχιγραμματεῦων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Τιμόθεος Ἀνθης, ἐκπρόσωπος Τύπου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, καί Γαβριήλ Παπανικολάου, συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, ὁ Ἱεροδιάκονος Ἀνθιμος Ρεγγίδης, ὁ κ. Κων. Πυλαρινός, Γεν. Διευθυντής τῆς Ἐκκλ. Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας, καί ὁ κ. Κων. Χολέδας, Ἀρχισυντάκτης τῶν περιοδικῶν «Ἐκκλησία» καί «Θεολογία».

Ἐπίσης τόν Μακαριώτατον συνώδευε δεκαμελής ἐπικοινωνιακή ὁμάς μέ ἐπί κεφαλῆς τόν Διευθυντήν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί Γραμματέα

τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου Ἀρχιμανδρίτην Ἐπιφάνιον Οἰκονόμου καί τό στέλεχος τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Νικ. Πετρόπουλον.

Ὁ Μακαριώτατος καί ἡ ὡς ἄνω συνοδεία Του ἀφίκοντο εἰς τόν ἀερολιμένα Λάρνακος δι' ἀεροσκάφους, τό ὅποῖον παρεχώρησεν εἰς Αὐτόν ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις, τήν 7.30μ.μ. ὥραν τῆς Κυριακῆς 29ης Ἀπριλίου. Τούς ὑπεδέχθησαν δέ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καί μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὁ Ὑπουργός Παιδείας καί Πολιτισμοῦ, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος καί ἄλλοι ἐπίσημοι.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, καλῶς ὀρίζων εἰς Κύπρον τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἑλλάδος, εἶπε τά ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

«Χριστός Ἀνέστη!»

Σᾶς ὑποδεχόμαστε, μαζί μέ τήν τιμία συνοδεία σας, μέ ἰδιαίτερη χαρά στήν Κύπρο, τήν ἀρχαία αὐτή κοιτίδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἀπευθύνουμε μέ βαθιά συγκίνηση, ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ μας, πρὸς τήν Μακαριότητά σας, τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες καί τούς εὐλαβεστάτους κληρικούς καί λαϊκούς πού σᾶς συνοδεύουν τό«ὡς εὖ παρέστητε». Ἐκφράζουμε ταυτόχρονα θερμές εὐχαριστίες γιά τήν πνευματική χαρά πού φέρει «παντί τῷ λαῷ» ἡ ἐπίσκεψή σας στήν Κύπρο.

Χαιρόμαστε πράγματι «χαράν μεγάλην σφόδρα», πού μέ τήν εἰρηνική ἐπίσκεψή σας στήν Ἐκκλησία μας θά σᾶς ἔχουμε γιά λίγες μέρες μαζί μας καί θά μᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά συνομιλήσουμε μαζί σας γιά τά ἐκκλησιαστικά θέματα πού ἀπασχολοῦν τίς δύο Ἐκκλησίες μας, νά σᾶς ξεναγήσουμε στούς ἱερούς χώρους καί τά προσκυνήματά μας, καί νά σᾶς φέρουμε σέ ἐπαφή μέ τόν λαό μας γιά νά δεχθεῖ τίς εὐλογίες

σας.

Τήν επίσκεψή σας, πρώτην ὕστερα ἀπό 40 χρόνια ἐπίσημη ἐπίσκεψη Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τήν ἀναμέναμε ἀπό καιρό. «Ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ταύτην πολλοί καί οὐκ εἶδον», γιατί διάφορες περιστάσεις, ὅπως ἡ πολυχρονη ἀσθένεια τοῦ Μακαριωτάτου προκατόχου μου, δέν τό ἐπέτρεψαν. Καί γινόμεστε ἐμεῖς σήμερα μέτοχοι αὐτῆς τῆς, ὄντως, ἀνεκλάλητης χαρᾶς.

Ἐρμηνεύουμε, Μακαριώτατε, τήν παρουσία σας στήν Κύπρο, σέ καιρούς δύσκολους καί χαλεπούς γι' αὐτήν, λόγῳ τῆς αὐξανόμενης ἀδιαλλαξίας καί τῆς κυνικῆς προκλητικότητας τῆς Τουρκίας πού κατακρατᾷ μέ τή βία τά μισά ἐδάφη μας καί ἐποφθαλμιᾷ τά ὑπόλοιπα, ὡς ἔκφραση ἀγάπης πρὸς τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου καί ἐκδήλωση ἐνδιαφέροντος πρὸς τόν Κυπριακό λαό, πού βρίσκεται σέ συνεχῆ ἀγώνα γιά ἀνάκτηση τῆς ἐλευθερίας του.

Νιώθουμε ἤδη ὡς βάλαμο παρηγορίας καί μήνυμα αἰσιοδοξίας τήν ἐδῶ παρουσία σας. Ἐάν «ἀδελφός ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά», πολύ περισσότερο ἰσχύει τοῦτο γιά μᾶς, ὅταν μιά ὁλόκληρη Ἐκκλησία μέ τό πλήρωμά της συμπαρίσταται καί βοηθᾷ μίαν ἄλλη, ἐμπερίστατη, ἀδελφή Ἐκκλησία. Γι' αὐτό καί δικαιούμεστε νά ἀναφωνοῦμε: «Θαρσείτω λαός τοῦ Θεοῦ. Καί γάρ αὐτός» ὁ Κύριος, δι' εὐχῶν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, «πολεμήσει τοὺς ἐχθρούς, ὡς παντοδύναμος».

Ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος «δικαιοσύνας ἠγάπησε», δέν μπορεῖ νά μὴ ἔλθει βοηθός στή δίκαιη ὑπόθεσή μας. Φτάνει ἐμεῖς νά μὴ ὑποστείλουμε τή σημαία τοῦ ἀγώνα. Τό μαρτυρᾷ ἡ ὑπερτρισχιλιετής Ἱστορία μας: Ἡ ἐλευθερία δέν εἶναι δῶρο πού θά μᾶς χαρίσουν. Εἶναι ἔπαθλο πού πρέπει νά κατακτήσουμε, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος.

Μ' αὐτά τά συναισθήματα, κι αὐτές τίς προσδοκίες σᾶς ὑποδεχόμαστε, Ἀγιε Ἀδελφέ. Εὐχόμαστε ἡ ὀλιγοήμερη παραμονή σας στό νησί μας νά εἶναι εὐχάριστη καί οἱ συνομι-

λίες μας, τόσο για τὰ ἐκκλησιαστικά ὅσο καί για τό ἐθνικό μας θέμα, νά ἀποδειχθοῦν καρποφόρες.

Καλῶς ἦλθατε!»

Ἀκολουθῶς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος προέδῃ εἰς τήν ἀκόλουθον δήλωσιν πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Μέσων Γεν. Ἐνημερώσεως:

«Μέ πολλή συγκίνηση καί μέ ἐγκάρδια δοξολογία πρὸς τόν ἐν Τριάδι Θεό ἐπισκεπτόμεθα τήν ἀδελφή Ἑκκλησία τῆς Κύπρου καί πατοῦμε τὰ ἱερά χώματα τῆς Μεγαλονήσου ταύτης, τὰ ποτισμένα ἀπό τό αἶμα τῶν ἡρώων τῆς. Ἐρχόμεθα ὅχι ὡς ἐπισκέπται οἰκείου χώρου, ἀλλ' ὡς προσκυνηταί τοῦ τόπου εἰς τόν ὁποῖον ἀκόμη καί σήμερον δοκιμάζονται ἀδελφοί μας. Εἴμεθα ἐδῶ γιά νά καταθέσουμε τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης πού μᾶς διακατέχουν πρὸς τόν Κυπριακό Ἑλληνισμό, γιατί διδάσκει ὅλους μας μέ τήν πίστη του, τήν ἀγωνιστικότητά του, τήν χωρίς συμβιβασμούς προσήλωση στίς ἠθικές ἀρχές, τήν ἐμμονή του στίς ἀξίες τοῦ Ἔθνους καί τήν ὑπομονήν του στίς δοκιμασίες. Ὅσοι πράγματι θέλουν νά διαπιστώσουν τήν διάρκειαν καί τήν ἀντοχή τοῦ Γένους μας στήν διατήρηση τῆς αὐτοσυνειδησίας του, δέν ἔχουν παρὰ νά ἐγκύψουν στήν μακραίωνη ἡρωϊκή Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου.

Κατά τή διάρκεια τῆς ἐδῶ παραμονῆς μας θά ἐπισκεφθοῦμε μετὰ τοῦ προσφιλέστατου Μακαριωτάτου ἀδελφοῦ, Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσοστόμου, τόν ὁποῖο καί μέ τήν εὐκαιρία ἐκ μέσης καρδίας εὐχαριστῶ γιά τήν πρὸς τήν ταπεινότητά μου ἀνανέωση τῆς προσκλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου προκατόχου του Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου, τόπους ἱερούς καί τοποθεσίες, στίς ὁποῖες θυσιάστηκαν πάλαι τε καί ἐπ' ἐσχάτων ἡρωες «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἁγία καί τῆς Πατρίδος τήν ἐλευθερία», καί θά ἀναβαπτισθοῦμε στά ἀθάνατα νάματα τῆς φυλῆς μας.

Τήν Ἀναστάσιμη αὕτη περίοδο καί ἀπό τοῦ ἐλευθέρου ἐδάφους τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἡ σκέψη μας διαβαί-

νει τό Πενταδάκτυλον ὄρος καί ἀγκαλιάζει τούς εἰσέτι ἐσταυρωμένους ἀδελφούς μας. Τούς διαβεβαιώνουμε, ὅτι προσευχόμεθα θερμῶς ἡ Ἀνάστασή των νά εἶναι ἐγγύς. Ἡ ἐπίσκεψή μας ἔχει καί τήν ἰδιαιτερότητα νά συμπίπτει μέ τή συμπλήρωση 50 ἐτῶν ἀπό τῆς θυσίας τῶν Ἑλλήνων ἡρώων τοῦ Ἀπελευθερωτικοῦ Ἀγώνα τῆς Κύπρου Γρηγορίου Αὐξεντίου καί Εὐαγόρα Παλληκαρίδη. Τό ἥθος, τό παράδειγμα καί ἡ θυσία τους ἐμπνέει ὅλους μας. Θά ἐπισκεφθοῦμε τούς τάφους τους, θά προσευχηθοῦμε γι' αὐτούς καί θά τούς διαβεβαιώσουμε, ὅτι ἡ μνήμη τους, ὅπως καί ὅλων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἡρώων τῆς Κύπρου, εἶναι αἰωνία.

Τέλος μεταφέρω πρὸς τόν Ἑλληνισμό τῆς Κύπρου μήνυμα ἀδελφικῆς συμπαράστασews ἐκ μέρους τοῦ Ἑλλαδικοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τῆ διαβεβαίωση, ὅτι ἡμεταξύ μας θυσιαστική ἀγάπη εἶναι δεδομένη καί συνεχής. Ἡ εὐχή μου εἶναι σύντομα νά ἐνωθεῖ ἡ ἐλεύθερη μέ τήν κατεχόμενη Κύπρο καί οἱ δύο κοινότητες νά ζήσουν μαζί μέ εἰρήνη, ὁμόνοια καί κοινούς ὀρίζοντες γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς προόδου καί τῆς εὐημερίας ὅλων τῶν πολιτῶν τῆς Δημοκρατίας. Ὁ Θεός νά σᾶς σκέπει καί νά σᾶς εὐλογεῖ».

Ὁ Μακαριώτατος καί ἡ συνοδεία Του κατέλυσαν εἰς τό ξενοδοχεῖον «Hilton Park» Λευκωσίας.

Τό πρωῒ τῆς Δευτέρας 30ῆς Ἀπριλίου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί ἡ συνοδεία Του μετέβησαν εἰς τόν καθεδρικό ναόν Ἀγ. Ἰωάννου Θεολόγου Λευκωσίας, ὅπου ἐπεφυλάχθη εἰς αὐτούς συγκινητική ὑποδοχή ὑπό πλήθους πιστῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο καί ἄρκετοί μαθηταί τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, καί ὅπου ἐψάλη δοξολογία, μετά τό πέρας τῆς ὁποίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου προσεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καί ὅλος ὁ χριστεπώνυμος λαός μας, «ἐν

φωνῇ ἀγαλλιάσεως καί ἑξομολογήσεως ἡχοῦ ἐορτάζοντος» (Ψαλμ. 41,5), σᾶς ὑποδέχεται σήμερα στή μαρτυρική καθέδρα τῆς Ἐκκλησίας μας. Μέσα στήν ἀναστάσιμη περίοδο, πού διανύουμε, γίνεται πρόξενος ἰδιαίτερης χαρᾶς ἡ ἐδῶ παρουσία σας μετά τῆς τιμίας συνοδείας σας. Γι' αὐτό καί μαζί μέ τό ἀναστάσιμο χαιρετισμό «Χριστός Ἀνέστη» ἀναφωνοῦμε: «Ὁ Χριστός ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ἀδελφοί, καί ἔστι καί ἔσται».

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα χαιρετίζει σήμερα ἐν τῷ προσώπῳ σας καί ἀσπάζεται τήν ἀδελφή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τόν κληρο καί τό λαό της.

Τήν εἰρηνική ἐπίσκεψή σας, Μακαριώτατε, δέν τήν μεταφράζουμε ἀπλῶς ὡς φιλοφρονητική, οὔτε ὡς μιά ἀναγκαία, κατά συνθήκη ἐπίσκεψη πού μαρτυρεῖ τήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί συσφίγγει περισσότερο τούς ἤδη ὑπάρχοντας στενοὺς πνευματικούς δεσμούς μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν μας. Τήν μεταφράζουμε ὡς ἀποσκοποῦσα στήν τόνωση τοῦ ἐθνικοῦ συναισθήματος, καί στήν ἐνδυνάμωση τῆς ἀγωνιστικῆς διάθεσης τοῦ λαοῦ μας.

Μικρή ἡ Ἐκκλησία μας, ἀριθμητικά, Μακαριώτατε, ἀλλά πάντοτε παροῦσα στά Χριστιανικά δρώμενα. Τό μέτρο, ἐξάλλου, στό Χριστιανισμό δέν εἶναι ποσοτικό καί ἡ ἀξία οὐδέποτε ἐκφράστηκε ἀριθμητικά. Πῆρε μέρος ἡ Ἐκκλησία μας σέ ὅλες τίς Οἰκουμενικές Συνόδους καί διέλαμψε ἐπὶ ἀγιότητι καί ἀρετῇ. Συνέβαλε μέ Θεολόγους της, ὅπως ὁ Ἐπιφάνιος, στήν διατύπωση τῶν δογμάτων καί στήν καταπολέμηση τῶν αἵρέσεων. Καί μέ ἄλλους, ὅπως ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ἐξέφρασε μέ τρόπο εὐληπτο καί πρακτικό τήν πίστη μας.

Κατάσπαρτη ἡ γῆ μας μέ τάφους καί λείψανα ἁγίων μας, πού διαλαλοῦν τήν Χριστιανικότητα τοῦ τόπου μας ἀπό τό πρῶτο ἡμῖς τοῦ πρώτου μ.Χ. αἰῶνα. Κατάσπαρτη κι ἀπό βωμούς πού διαλαλοῦν τίς θυσίες τῶν ἡρώων μας, καί ἀρχαιοότητες πού ἀποδεικνύουν τήν ἐλληνικότητα τῆς πατρίδας

μας ἐδῶ καί 35 αἰῶνες.

Ξέρουμε, Μακαριώτατε, πώς κι ἄλλες πολλές φορές ἐπισκεφθήκατε τήν Κύπρο. Πώς εἶστε γνώστης τῶν προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζουμε, μέτοχος τῶν ἀγωνιῶν μας καί συμπαράστατης στόν ἀγῶνα μας. Ἐξάλλου, μένει ἐναργής στή μνήμη μου ἡ ἀγάπη σας, πού ἐκδηλώθηκε μέ τήν τελευταία ἐπίσκεψή σας κατά τήν ἐνθρόνισή μου στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο τῆς Κύπρου. Ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψή σας, ὅμως, πού γίνεται γιά πρώτη φορά, θά μᾶς δώσει καί τήν εὐκαιρία νά συζητήσουμε μαζί σας τά διαθρησκευτικά, τά διαχριστιανικά καί τά διορθόδοξα προβλήματα τοῦ καιροῦ μας. Θά μπορέσουμε, ἀκόμα, νά σᾶς ξεναγήσουμε στά σημαντικότερα θρησκευτικά καί ἐθνικά μνημεῖα τοῦ τόπου μας, νά σᾶς ἐνημερώσουμε λεπτομερέστερα γιά τίς ἀγωνίες μας, γιά τούς κινδύνους πού διατρέχουμε καί νά ζητήσουμε ἐνεργότερη τή συμπαράστασή σας.

Θά βρεῖτε, Μακαριώτατε, κατά τήν περιήγησή σας, στήν Κύπρο, τόν ἴδιο τό λαό ὅπως καί στήν Ἑλλάδα. Ἕνα λαό πού ἔχει τίς ἴδιες ἀρχαῖες καταβολές, τήν ἴδια ἱστορική εὐθύνη, τά ἴδια ἥθη καί ἔθιμα. Βαπτισμένο καί ἀναθρεμμένο μέ τά νάματα τῆς αἰώνιας ἀλήθειας πού τοῦ παρέδωσαν οἱ ἴδιοι ἀπόστολοι. Μιᾶς ἀλήθειας πού τήν ἐρμήνευσαν οἱ ἴδιοι οἰκουμενικοί διδάσκαλοι καί Πατέρες, στήν ἴδια, κοινή, Ἑλληνική μας γλῶσσα. Θά βρεῖτε ἕνα λαό ὁμαιμον, ὁμόθρησκον, ὁμόγλωσσον.

Θά σᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία, Μακαριώτατε, νά περπατήσετε στούς ἴδιους δρόμους πού περπάτησαν ὁ Παῦλος, ὁ Βαρνάβας καί ὁ Ἰωάννης Μάρκος, οἱ ἰδρυτές τῆς Ἐκκλησίας μας.

Θά ἀγναντέψετε τήν πόλη ἀλλά καί τά χαλάσματα τῆς ξακουστής βασιλικῆς τοῦ Ἀγίου Ἐπιφανίου, στή θαλασσοφίλητη Ἀμμόχωστο.

Θά αἰσθανθεῖτε, μέσα στήν ἡρεμία τῆς γῆς μας, τό πρᾶον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος. Καί εἴμαστε σίγουροι πώς, ἂν τό ἀπαίσιό πρόσωπο τῆς κατοχῆς δέν τό ἀπαγόρευε, ἀναζητῶν-

τας ἀναγνώριση, θά θέλατε νά τρέξετε μαζί μας στήν Τριμυθούντα γιά νά ἐκδηλώσετε τήν εὐλάβειά σας πρὸς αὐτόν.

Θά αἰσθανθεῖτε τήν αὔρα τῆς θεαρέστου περισυλλογῆς τοῦ Ἁγίου Παναρέτου, πού ἐδόξασε τόν θρόνο καί ἁγίασε τή γῆ τῆς Πάφου.

Θά συναντηθεῖτε πρόσωπο πρὸς πρόσωπο μέ τόν Ἅγιο Λάζαρο στόν περίφημο ναό του στή Λάρνακα.

Θά νιώσετε τόν θρῆνο τοῦ Ἁγίου Θεοδότου ἀπό τήν ὁμορφη Κερύνεια μας. Καί θά ραγίσει ἡ Ἑλληνική καρδιά σας στή θεά τοῦ ταπεινωμένου, σήμερα, Πενταδάκτυλου, μέ τή μισητή σφραγίδα τῶν ἀντιχρίστων στό σῶμα του.

Θά χαιρετήσετε τόν Ἅγιο Τύχωνα στήν Ἀμαθοῦντα καί θά θυμηθεῖτε ἔντονα τόν Ἅγιο Ἰωάννη τόν Ἐλεήμονα, περτώντας ἀπό τή Λεμεσό.

Θά μιλήσετε καί μέ τόν Ἅγιο Αὐξίδιο στούς Σόλους, τήν πόλη τῶν ὁποίων, δυστυχῶς, μόνο νοερά μπορεῖτε νά ἐπισκεφτεῖτε.

Θά νιώσετε κι ἐσεῖς, ὅπως νιώθουμε κι ἐμεῖς, τύψεις, ἀντικρύζοντας ἀμίλητο τό μεγάλο ἡγέτη μας στόν Κύκκο, γιατί δέν τοῦ συμπαρασταθήκαμε ὅσο ἔπρεπε, οὔτε καί τόν προστατέψαμε, ὅταν ἀγωνιζόταν, πρὸς κάθε κατεύθυνση, γιά τό συμφέρον τῆς πατρίδας μας.

Κι ἀκόμα θά συγκινηθεῖτε στή θεά τῶν τόπων τοῦ ἐθνικοῦ μαρτυρίου μας: Στή θεά τοῦ ἱκριώματος τῆς ἀγχόνης, τοῦ καμένου κρησφυγέτου τοῦ Αὐξεντίου, τοῦ ἀχυρώνα τοῦ Λιοπετρίου.

Περисσότερο θά κλάψετε, γιατί δέν θά μπορέσετε νά ἐπισκεφθεῖτε τό χῶρο τῆς θυσίας τοῦ Κυριάκου Μάτση, στόν τόπο ὅπου ἔπεσε ἀγωνιζόμενος ὁ Χαράλαμπος Μοῦσκος, τή γενέτειρα τοῦ Μάρκου Δράκου.

Ἐπισκεπτόμενοι τίς Μητροπόλεις μας, θά ἀντιληφθεῖτε, ὅτι οἱ ἐπισκοπικοί μας θρόνοι ἀντί λαμπηδόνων φέρουν θρόμβους αἵματος, κι ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει τό διαρκῆ ρόλο

τοῦ Κυρηναίου στή συνεχῇ ἄρση τοῦ σταυροῦ τοῦ ποιμνίου της.

Μακαριώτατε! Ἡ ἐπίσκεψή σας στήν Ἐκκλησία καί στήν ἰδιαίτερη πατρίδα μας θά εἶναι ἓνα ὀδυνηρό προσκύνημα. Ὁδυνηρό, γιατί παντοῦ θά σᾶς θυμίζει τό δηλητήριο τῆς ἀδικίας, πού γιά αἰῶνες πίνει ὁ λαός μας. Κι ἐμεῖς, οἱ συνοδοί σας, λόγω τοῦ δράματος τῆς πατρίδας μας, δέν θά μπορούμε οὔτε γιά μιᾶ στιγμή νά ξεχασθοῦμε στή χαρά τῆς ἀναστροφῆς μαζί σας.

Καλωσορίζοντάς σας, καί πάλι, μαζί μέ τήν τιμία συνοδεία σας, σᾶς παρακαλοῦμε νά προσεύχεστε στό Θεό γιά τό λαό μας. Καί γιά τήν πνευματική του προκοπή, ἀλλά καί γιά τήν ἐθνική του ἀποκατάσταση».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀντεφώνησεν ὡς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι Ἀγιοι Ἀρχιερεῖς,

Τίμιον Πρεσβυτέριον,

Χριστοῦ Διακονία,

Προσφιλέστατε καί εὐλογημένε Λαέ τοῦ Κυρίου,

«Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος,

ἀγαλλιασώμεθα καί εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Πράγματι ἡ παροῦσα ἡμέρα γιά μᾶς εἶναι ἡμέρα Κυρίου, ἡμέρα οὐρανίων ἐπιδαψιλεύσεων, καθ' ὅτι ἐντός πασχαλίου ἀτμοσφαίρας καί ἀνεκφράστου ἀναστασίμου χαρᾶς ἐν πλήρει ἀγαλλιάσει καί βαθυτάτῃ συγκινήσει ἀφίχθημεν, ἡ Μετριότης ἡμῶν καί ἡ περί ἡμᾶς τιμία Συνοδεία, σήμερον ἐνταῦθα, εἰς τήν ἡρωϊκὴν Μεγαλόνησον, τήν μεγαλώνυμον καί πολυαγαπημένην μας Κύπρον, διά νά ἐπιτελέσωμεν τήν Εἰρηνικήν ἡμῶν Ἐπίσκεψιν πρὸς τήν Ἀγιωτάτην Ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου.

Σκοπός αὐτῆς τῆς ἐπισκέψεως εἶναι διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν νά δώσωμεν τήν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς ὁμαῖμονες ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, ὡς μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως, ὡς ἄγγελοι τοῦ ζωοδόχου μηνύματος, χαράν κομίζοντες, ἀλλά καί περιχαρῶς μετέχοντες τῆς χαρᾶς τῆς ἐνταῦθα Ἀγιωτάτης Ἀδελφῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐπὶ τῇ προσφάτῳ ἀναρρήσει εἰς τόν Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον Αὐτῆς τοῦ Μακαριωτάτου καί λίαν ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἀδελφοῦ κ. Χρυσόστομου, γεγονός τό ὁποῖον σηματοδοτεῖ μίαν νέαν πορείαν προόδου καί ἀναγεννήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἐνώπιον τῶν πολλῶν προδλημάτων ἐκ τῶν ἱστορικῶν συγκυριῶν εἰς τήν Κύπρον, ἀλλά καί τῶν πολλῶν προκλήσεων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, τάς ὁποίας καλούμεθα ἐν ἐνότητι νά ἀντιμετωπίσωμεν ὅλαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καί ὁ χριστιανικός κόσμος ἐν γενεῇ.

Ἀπευθύνομεν, ὅθεν, ἐπὶ τῇ ἀφίξει ἡμῶν πρὸς πάντας ὑμᾶς τόν ἀναστάσιμον χαιρετισμόν τῆς ἀγάπης, ἀναφωνοῦντες τόν παιᾶνα τῆς Νίκης καί τῆς Δόξης τῆς Ἐκκλησίας : **ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!**

Ἀσπαζόμεθα μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης καί τιμῆς πρῶτον μέν τόν Σεπτόν Προκαθήμενον τῆς ἐνταῦθα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόν Μακαριώτατον ἀδελφόν καί συλλειτουργόν ἡμῶν κύριον Χρυσόστομον καί τήν περί Αὐτόν σεπτήν χορείαν τῶν ἀγίων Ἱεραρχῶν, τόν εὐλαβῆ κληρὸν καί τόν πιστόν λαόν καί ἐν συνεχείᾳ τάς πολιτικές ἀρχάς τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, κομίζοντες πᾶσιν ὑμῖν εὐχάς εἰρηνικάς, εὐχάς ζωτικάς, ἵνα ἔτι καί ἔτι στηριχθῇ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος τό φρόνημα, ἡ ἐλπίς καί ἡ βεβαιότης ἡμῶν περί τῆς τελικῆς νίκης, ἣτις ἐστίν ἡ πίστις ἡμῶν.

Μακαριώτατε Ἀδελφέ κύριε Χρυσόστομε!

Ἡμεῖς, οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἀδελφοί σας, ζήσαμε καί ζοῦμε, αἰσθανθήκαμε καί αἰσθανόμεθα περισσότερο ἀπό οἷονδήποτε ἄλλον ἄνθρωπον καί λαόν ἐπὶ τῆς γῆς, ὅλα αὐτά τά χρό-

νια, τόν πόνον, τήν θλίψιν καί τό μαρτύριον τῶν ἀνθρώπων τῆς Κύπρου, διότι δι' ἡμᾶς οἱ Κύπριοι εἶναι καί θά εἶναι ἀδέλφια μας, σάρκα ἀπό τήν σάρκα μας καί αἷμα ἀπό τό αἷμά μας.

Διά τοῦτο ἡ ἐπίσκεψίς μας στήν Κύπρον ἀποτελεῖ καί ὀφειλόμενον ἱερόν προσκύνημα εἰς τήν νῆσον τῶν Μαρτύρων καί Ἀγίων ἀδελφῶν μας. Ἦλθαμε νά κλίνωμεν γόνυ εὐλαθείας πρό τῶν μαρτυρίων καί τῶν ἀδίκων βασάνων τῶν ἐνταῦθα ἀδελφῶν μας. Ἦλθαμε νά ἀσπασθῶμεν τό χῶμα παλαιῶν καί νέων τάφων καί νά δεηθῶμεν πρός τόν Ὑψιστον, ὅπως ἀναπαύῃ ἐν σκηναῖς δικαίων τοὺς πεσόντας.

Θαυμάζομεν τήν ἀντοχήν καί τήν ἀγωνιστικότητα τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου. Συμμεριζόμεθα τήν ἀγωνίαν τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων. Συμπαριστάμεθα πρός τοὺς ἐγκλωδισμένους, οἱ ὅποιοι φυλάττουν, ὑπό δυσμενεστάτας συνθηκάς, τάς νοητάς Θερμοπύλας τοῦ Ἔθνους μας.

Εὐρισκόμεθα πλησίον ὑμῶν καί δέν θά παύσωμεν νά ἀγωνιζόμεθα ἕως τῆς στιγμῆς, κατὰ τήν ὁποίαν θά τύχωμεν ἀπαντήσεως περὶ τῆς τύχης πάντων τῶν ἀγνοουμένων. Ἐπιθυμῶ νά διαβεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ δι' ἐμέ θέμα ὑψίστης προτεραιότητος καί θά παραμείνῃ μέχρι τῆς πλήρους διαλευκάνσεώς του.

Ἀπευθύνομαι τήν στιγμήν ταύτην πρός τοὺς πρόσφυγας, τοὺς ἐγκλωδισμένους καί τοὺς συγγενεῖς τῶν ἀγνοουμένων, διὰ νά τοὺς διαβεβαιώσω διὰ τήν ἀγάπην καί τήν σκέψιν πάντων τῶν Ἑλλήνων δι' αὐτούς.

Εὐρισκόμενοι ἐνταῦθα, ἀνατρέχομεν νοερῶς εἰς τήν πλουσίαν ἱστορίαν σας, ἡ ὁποία βρίθῃ εὐκλεῶν κατορθωμάτων, εὐγενῶν ἀγώνων καί αἱματηρῶν θυσιῶν, εἰς τάς ὁποίας πρωταγωνιστικόν ρόλον διεδραμάτισεν ἡ Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὄντως ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν καί ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ πνευματική Μητέρα καί Τροφός τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ καί ἡ ἐμπνευστική πηγή ὅλων τῶν διαχρονικῶν καί συγχρονικῶν ἀγωνισμάτων τοῦ Ἔθνους καί ἡ

σωστική κιβωτός ὄχι μόνον τῶν ψυχῶν, ἀλλά καί τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς παραδόσεως τῆς ἐθνικοθηρησκευτικῆς τοῦ τόπου.

Διό καί συγχαίρομεν τήν Ὑμετέραν Μακαριότητα καί τήν περί Αὐτήν Ἱεράν Σύνοδον διὰ τήν πρόσφατον ἀπόφασίν Σας νά φροντίσετε τοὺς εἰς τὰ κατεχόμενα ἐδάφη τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Ἱερούς Ναοὺς καί τὰ μνημεῖα ἀπὸ τήν φθοράν καί τήν καταστροφὴν.

Οἱ κοινοὶ ἀγῶνες καί οἱ κοινοὶ κίνδυνοι ἐπιβάλλουν νά εἴμεθα πάντοτε ἐνωμένοι καί ἐδραῖοι εἰς τὰς ἐθνικάς καί θρησκευτικὰς ἀξίας μας, μὴ πτοούμενοι καί μὴ καμπτόμενοι.

Εἰς τήν δύσκολη σημερινή ἐποχὴ τοῦ ἀπομονωτισμοῦ, τῆς αὐταρκείας, τοῦ ἀτομισμοῦ καί τοῦ συμφέροντος ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἔχομεν χρέος ἱερόν καί εὐθύνην ἐπιτακτικὴν ὄχι μόνον νά παραμείνωμεν σταθεροὶ καί ἀκλόνητοι εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καί νά βοηθήσωμεν τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων συμβάλλοντες εἰς τήν προσπάθειαν τῆς καταλλαγῆς καί τῆς εἰρήνης μεταξύ τῶν λαῶν.

Τό θλιβερό γεγονός τῆς περιφρονήσεως τῆς ἀνθρώπινης ἀξίας καί ζωῆς κατὰ τήν παροῦσαν ἐποχὴν τῆς παγκοσμιοποιήσεως προβάλλει ἐντονώτατα τὴν ἀξία τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καί τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας νά δώσῃ εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον τὴν μόνην σώζουσαν πρότασιν, τὴν ἀληθειαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ ὁποία τυγχάνει ἡ μόνη ἀληθὴς ἐγγύησις τῆς ἀρετῆς ζωῆς καί τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλὰ καί ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση τῶν 27 Χωρῶν - Μελῶν ἐπιβάλλει τὴν κοινὴν κινητοποίησιν ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Λαῶν τῆς Εὐρώπης, οὐχὶ μόνον διὰ νά προκαλέσωμεν τὸν σεβασμὸν τῶν μὴ Ὁρθοδόξων, ἀλλὰ κυρίως διὰ νά προβάλλωμεν καί νά ὑποστηρίξωμεν τὴν Ὁρθόδοξον πνευματικότητα καί τὴν Ἐκκλησιαστικὴν καί Πολιτιστικὴν παράδοσιν τῶν Ἐκκλησιῶν μας ἐντὸς μίας Εὐρώπης πού ἀπαρνεῖται τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ καί προωθεῖ τὸ ἄθρησκον

*Οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν Κύπρου Χρονόστομος καὶ Ἑλλάδος Χριστόδουλος
μετὰ μελῶν τῶν συνοδειῶν αὐτῶν πρὸ τοῦ Μεγάρου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.*

Κράτος.

Μέ τοιαύτας σκέψεις καί προσδοκίας, ἀφίχθημεν πλησίον ὑμῶν, Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ, Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε, καί ἐκφράζομεν διά μίαν ἀκόμη φοράν τήν χαράν καί τήν ἱκανοποίησίν μας διά τήν εὐλογίαν αὐτήν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ σύνεγγυς νά συναναστραφῶμεν μετά τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς ἡμῖν καί φίλης Μακαριότητος, ἀλλά καί μετά τῶν περὶ Ὑμᾶς Ἀγίων Ἱεραρχῶν, ὡς ἐπίσης καί μετά τοῦ εὐλαβοῦς Κλήρου καί τῶν εὐσεβῶν ἀδελφῶν ὑμῶν Κυπρίων.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς ἅπαντας διά τήν λαμπράν ταύτην ὑποδοχήν καί τās προσγενομένας ἡμῖν ἐξαιρέτους τιμάς, τās ὁποίας καί ἡμεῖς ἐπιφυλασσόμεθα νά ἀνταποδώσωμεν κατά τήν ἰδικήν Σας ἐπίσημη Εἰρηνική Ἐπίσκεψη στήν Ἀθήνα προσεχῶς, καί ἀναφωνοῦμεν καί πάλιν ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!».

Ἀκολουθῶς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀνῆλθεν εἰς τό Μέγα Συνδικόν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ἐδέχθη τόν χαιρετισμόν τῶν συγκεντρωθέντων κληρικῶν καί λαϊκῶν, καί ἐν συνεχείᾳ ἐξεναγῆθη εἰς τό Μέγαρον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου εἶδε καί τόν ἀσθενοῦντα Ἀρχιεπίσκοπον πρώην Κύπρου Χρυσόστομον Α'.

Μετά ταῦτα ἀμφότεροι οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν Κύπρου καί Ἑλλάδος παρέστησαν εἰς τήν δημοσιογραφικήν διάσκεψιν τοῦ Ταμείου Μαραθωνίου Ἀγάπης Ἀγνοουμένων μέ τήν εὐκαιρίαν τοῦ 23ου Μαραθωνίου. Ὅμιλῶν κατά τήν διάσκεψιν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου εἶπε τά ἑξῆς:

«Μιά παροιμία τονίζει, ὅτι *«αὐτός πού λέγει τήν ἀλήθεια, δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό πολλά λόγια»!* Καί ἐμεῖς θά εἴμαστε σύντομοι, γιατί μιλοῦμε τήν ἴδια γλῶσσα τῆς ἀλήθειας καί τῆς εἰλικρίνειας.

Ὡς Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καί ὡς Κυπριακός Ἑλληνισμός χαιρόμαστε ἰδιαίτερα, γιατί ἔχουμε τήν ἐξαιρετική τιμή καί τήν ἰδιαίτερη εὐτυχία νά ὑποδεχόμαστε,

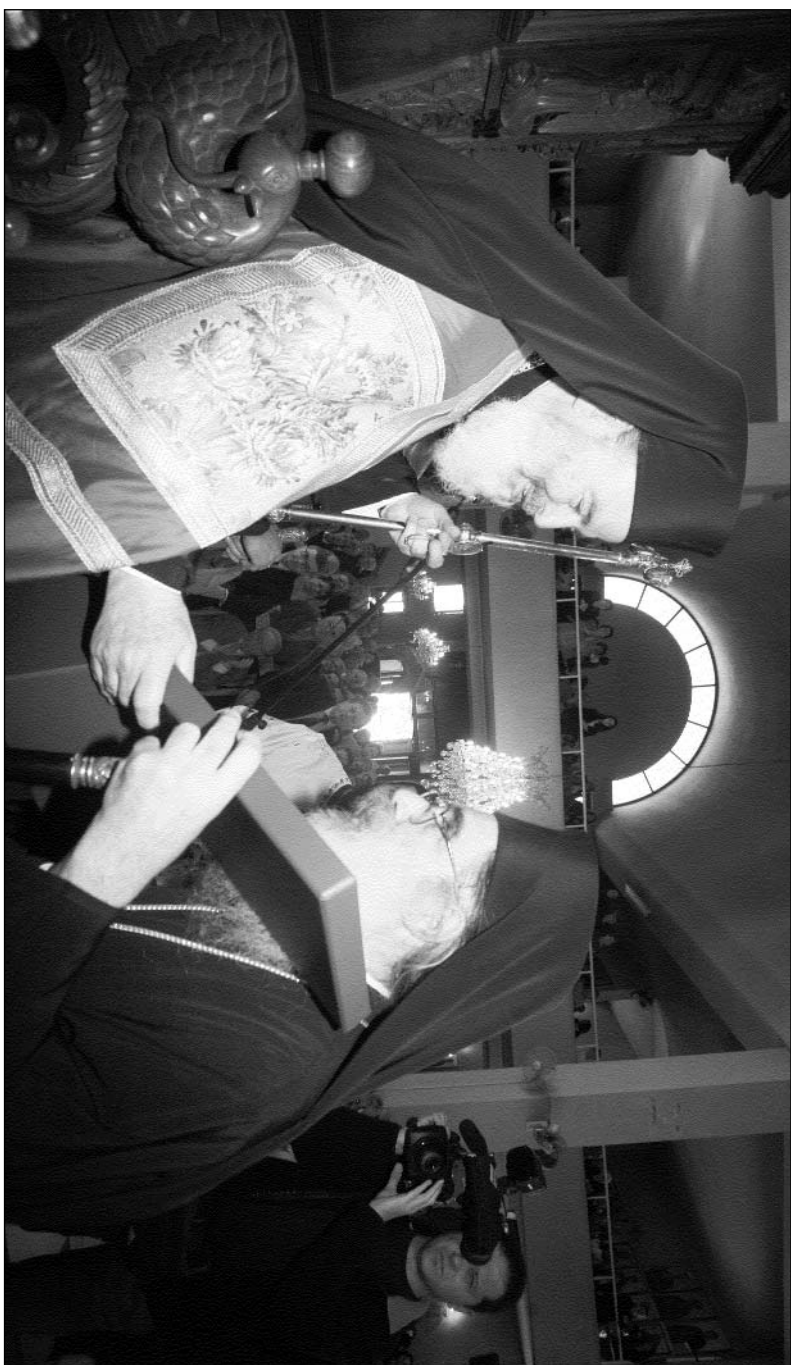
καί νά ἔχουμε ἀνάμεσά μας, τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος καί ἀγαπητό ἐν Χριστῷ ἀδελφό κ. Χριστόδουλο.

Παρά ταῦτα, ὅμως, ἅς μᾶς ἐπιτραπεῖ νά τονίσουμε, ὅτι ἡ χαρά μας δέν εἶναι πλήρης καί ἡ εὐτυχία μας δέν εἶναι ὀλοκληρωμένη. Καί τοῦτο, γιατί ὁ 23ος, στή σειρά, Μαραθώνιος Ἀγάπης Ἀγνοουμένων φέρνει ἐνώπιόν μας τό πελώριο πρόβλημα τῶν Ἀγνοουμένων μας. Συντηρεῖ ἀκόμη γενικότερα στίς σκέψεις μας τό χρέος καί τήν εὐθύνη ὅλων μας ἀπό τή συνεχιζόμενη τουρκική εἰσβολή στή νῆσο μας.

Ἐκφράζουμε τήν ἀγανάκτησή μας, γιατί, ἂν καί πέρασαν τριάντα τρία χρόνια ἀπό τή βάρβαρη τουρκική εἰσβολή στήν Κύπρο, στίς 20 Ἰουλίου 1974, ἐντούτοις τό καθαρά ἀνθρωπιστικό τοῦτο πρόβλημα τῶν Ἀγνοουμένων μας δέν ἔχει, δυστυχῶς, ἀκόμη βρεῖ τή λύση του. Καί τοῦτο, ἀπό τή μιά μεριά ἔνεκα τῆς ἄρνησης τοῦ εἰσβολέα νά δώσει πειστικές ἀπαντήσεις στά καίρια καί συγκλονιστικά ἐρωτήματα, πού ἀφοροῦν στήν ἐξακρίβωση τῆς ζωῆς τῶν Ἀγνοουμένων μας, καί ἀπό τήν ἄλλη λόγω τῆς προκλητικῆς ἀπάθειας καί τῆς ἀδιαφορίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Εἰλικρινά λυπούμαστε γιά τό κατάντημα τοῦ σημερινοῦ μας πολιτισμοῦ, ὅταν ἓνα τόσο ξεκάθαρα ἀνθρωπιστικό πρόβλημα παραμένει γιά τόσα χρόνια ἄλυτο.

Ἀξιοποιοῦμε τήν εὐκαιρία τῆς σημερινῆς δημοσιογραφικῆς διάσκεψης, γιά νά καλέσουμε τόν ἀπροσκύνητο λαό μας νά ἀγκαλιάσει καί ἐφέτος μέ ὅλη τή θερμὴ τῆς ἀγάπης του τόν Μαραθώνιο Ἀγάπης Ἀγνοουμένων καί νά συμβάλει στήν ἐπιτυχία του.

Ὑπογραμμίζουμε, ἀκόμη, καί διακηρύσσουμε, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς νήσου μας δέν θά ὑποστείλει τή σημαία. Ἀντίθετα, θά συνεχίσει νά θρίσκει στήν πρωτοπορία τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἐξακρίβωση τῆς ζωῆς καί τοῦ τελευταίου Ἀγνοούμενοῦ μας, ἀλλά καί γιά τήν ἀπόδοση δικαιοσύνης σ' αὐτόν τό μαρτυρικό τόπο.

*Ο Μητροπολίτης Κυθηρείας Παῦλος επιδίδει αναμνηστικὸν δῶρον
εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἑλλάδος Χρυσόδουλον.*

Στήν προσπάθεια καί στόν ἀγῶνα μας αὐτό, Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ, εἴμαστε σίγουροι, ὅτι θά συνεχίσουμε νά ἔχουμε καί στό μέλλον καί τή δική Σας ἀδελφική βοήθεια καί συμπαράσταση. Τή βοήθεια καί τή συμπαράσταση τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ ἀδελφοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Μητέρας Πατρίδας. Ἰδιαίτερα, οἱ συγγενεῖς τῶν Ἀγνοουμένων μας ἀναμένουν, Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ, νά ἀντλήσουν ἀπό τοὺς λόγους τῆς πατρικῆς Σας ἀγάπης θάρρος, δύναμη καί ἐνίσχυση στόν ἀσκήωτο πόνο τους καί στή φοβερή δοκιμασία τους.

Ἐνῶστε, Μακαριώτατε Ἅγιε Ἀδελφέ, τίς εὐχές καί προσευχές Σας μέ τίς δικές μας, ὥστε ὁ ἐφετινός νά εἶναι καί ὁ τελευταῖος Μαραθῶνιος Ἀγάπης Ἀγνοουμένων, πού γίνεται, καί σύντομα νά μᾶς ἀξιώσει ὁ Θεός νά γευθοῦμε τή μεγάλη καί μοναδική χαρά τῆς δικαίωσης τοῦ κοινοῦ μας ἀγῶνα, μέ τήν ἐπίλυση καί τοῦ καθαρά ἀνθρωπιστικοῦ μας αὐτοῦ προβλήματος τῶν Ἀγνοουμένων μας».

Ἀνάλογος ἦτο καί ἡ παρέμβασις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος μάλιστα προσέφερε καί χρηματικόν ποσόν ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας δι' ἐνίσχυσιν τοῦ ὡς ἄνω Ταμείου.

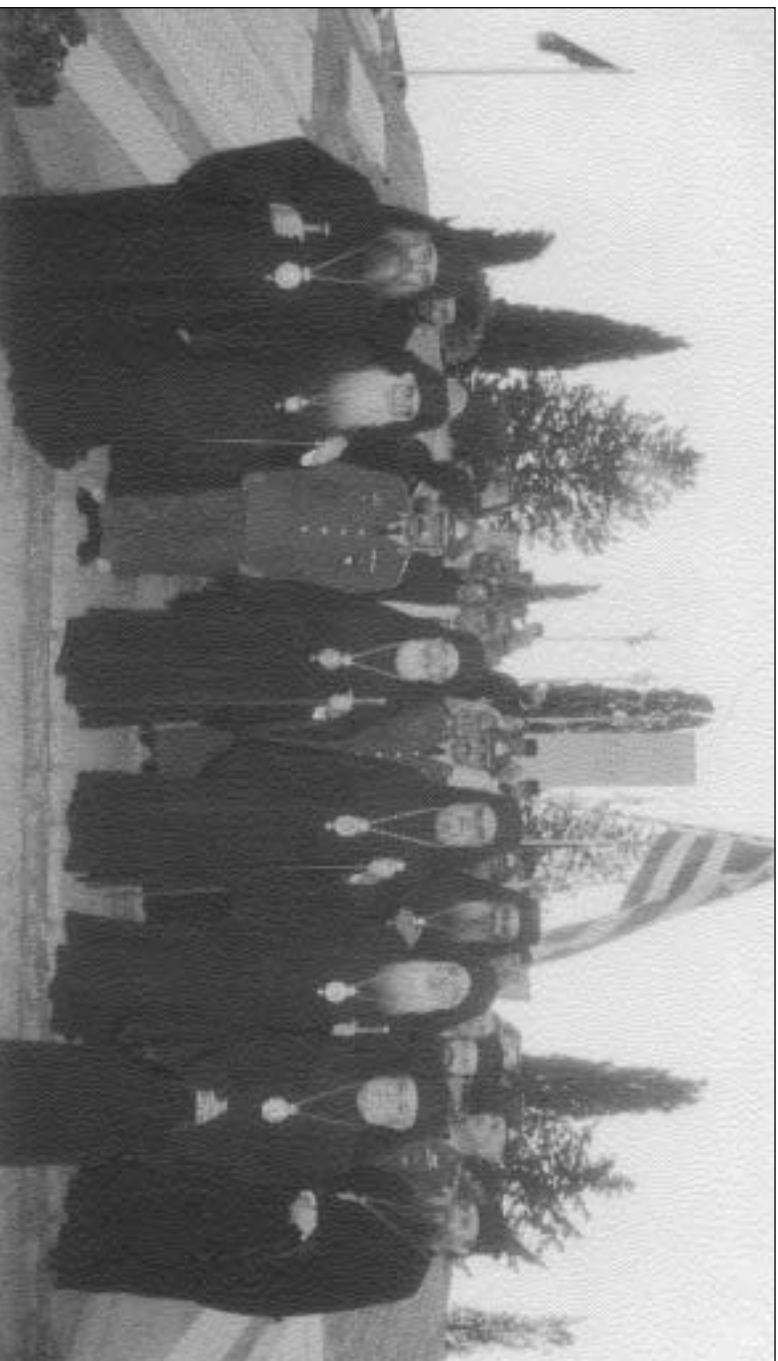
Τήν 10.30' π.μ. ὡραν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μετά τῆς συνοδείας Αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τόν ἱ. ναόν Ἀπ. Ἀνδρέου εἰς τό Πλατύ Ἀγλαντζιάς, προσωρινόν μητροπολιτικόν ναόν Κυρηναίας, ὅπου Τόν ὑπεδέχθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυρηναίας κ. Παῦλος καί αἱ Ἀρχαί τῆς πόλεως καί ἐπαρχίας Κυρηναίας καί τῆς κωμοπόλεως Ἀγλαντζιάς. Ἀκολούθως ἐτελέσθη δοξολογία εἰς τόν ἱ. ναόν, ὅπου ὁ Μητροπολίτης Κυρηναίας προσεφώνησε τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος καί ἀντεφώνησε, καί ἔγινε ἀνταλλαγή ἀναμνηστικῶν δώρων. Ἐπηκολούθησε συνάντησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν μετά τῶν Ἀρχῶν καί τοῦ ἐκτοπισμένου λαοῦ τῆς πόλεως καί ἐπαρχίας Κυρηναίας εἰς τήν αἴθουσαν τοῦ ἱ. ναοῦ.

*Οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Χρυσόστομος καί Ἑλλάδος Χρυστόδουλος καί μέλη
τῶν συνοδικῶν αὐτῶν μετά τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Τάσου Παπαδοπούλου
πρό τοῦ Προεδρικοῦ Μεγάρου.*

*‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χριστόδουλος τελεῖ Τρισάγιον
εἰς τὰ «Φυλακισμένα Μνήματα».*

Οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Χρυσόστομος καί Ἑλλάδος Χριστόδουλος καί αἱ συνοδείαι αὐτῶν εἰς τόν Τύμβον τῆς Μακεδονίσεως (Μνημεῖον πεσόντων κατά τήν τουρκικήν εἰσβολήν τοῦ ἔτους 1974).

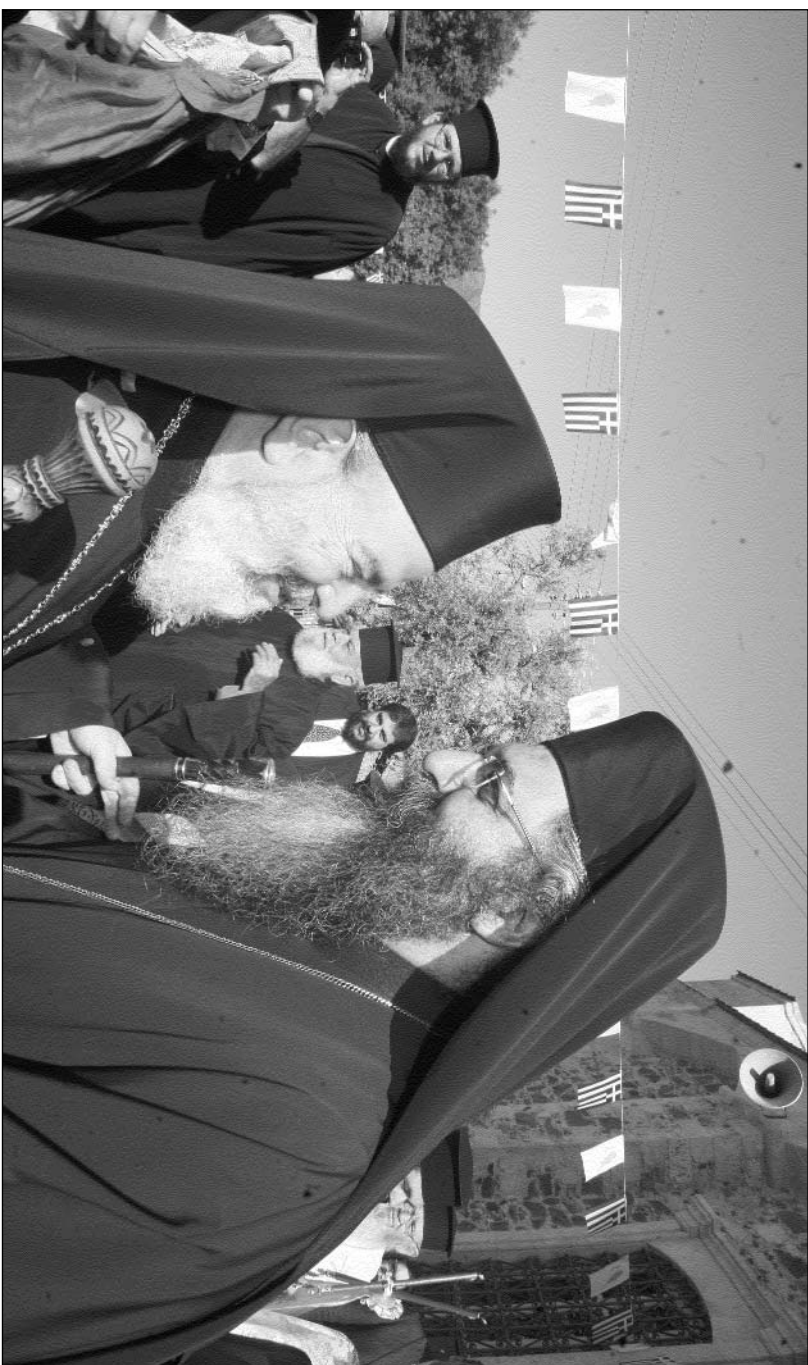
Τὴν μεσημβρίαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μετέβη εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον, ὅπου συνηντήθη μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Τ. Παπαδοπούλου καὶ ἐν συνεχείᾳ παρεκάθησεν εἰς ἀνεπίσημον γεῦμα ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε Τρισάγιον καὶ κατέθεσε στέφανον πρῶτον εἰς τὰ «Φυλακισμένα Μνήματα» καὶ κατόπιν εἰς τὸν Τύμβον τῆς Μακεδονιτίσης, τὸ δέ ἔσπερας παρεχώρησε συνέντευξιν εἰς τὸ Ραδιοφωνικὸν Ἰδρυμα Κύπρου.

Τὸ πρωῒ τῆς Τρίτης, 1ης Μαΐου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μετέβη εἰς τὴν Εὐρύχου, προσωρινὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεως Μόρφου, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μόρφου κ. Νεόφυτος καὶ αἱ Ἀρχαὶ τῆς κωμοπόλεως Εὐρύχου καὶ τῆς κατεχομένης πόλεως Μόρφου. Ἐτελέσθη ἀκολουθῶς εἰς τὸν ἱ. ναὸν Ἀγ. Γεωργίου Εὐρύχου δοξολογία, κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας ὁ Μητροπολίτης Μόρφου προσεφώνησε τὸν Μακαριώτατον, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπήντησε καταλλήλως, καὶ ἔγινεν ἀνταλλαγή ἀναμνηστικῶν δώρων. Ἐπηκολούθησε συνάντησις τοῦ Μακαριωτάτου μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Μόρφου, τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῆς κωμοπόλεως εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον.

Τὴν 11.30' π.μ. ὥραν ὁ Μακαριώτατος ἀφίχθη εἰς τὴν ἱ. Μονὴ Κύκκου, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθησαν ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κύκκου κ. Νικηφόρος καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς. Ἐπηκολούθησε δέησις εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Μονῆς μέ προσφώνησιν καὶ ἀντιφώνησιν καὶ ἀνταλλαγὴν δώρων μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Ἐπισκόπου, καὶ Τρισάγιον καὶ κατάρθεις στεφάνου ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὸν τάφον τοῦ αἰοδύμου Ἀρχιεπισκόπου καὶ Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ'.

Μετ' ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Μονῆς, γεῦμα καὶ σύντομον ἀνάπαυσιν εἰς αὐτήν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀνεχώρησεν εἰς Πάφον. Καθ' ὁδὸν ἐπεσκέφθη τὴν Μονήν

Ο Μητροπολίτης Μόρφου Νεόφυτος υποδέχεται τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἑλλάδος Χριστόδουλον εἰς τήν ἐν Εὐρυλίου προσωρινήν ἐδραν τῆς Μητροπόλεώς του.

‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χριστόδουλος ἀπαντᾷ εἰς τήν προσφώνησιν τοῦ Ἐπισκόπου
Κύκκου Νικηφόρου.

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χρυσόδουλος τελεῖ Τρισάγιον εἰς τὸν τάφον τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ.

Χρυσορροϊατίσσης, ὅπου Τόν ὑπεδέχθη ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς κ. Διονύσιος. Μετά δέησιν εἰς τό καθολικόν τῆς Μονῆς, ἀνταλλαγὴν δώρων καὶ ἐπίσκεψιν εἰς τό Μουσεῖον αὐτῆς, ὁ Μακαριώτατος ἐσυνέχισε τὴν πορείαν Του πρὸς τὴν Πάφον, ὅπου ἀφίκετο τὴν 8ην μ.μ. ὥραν, τυχὼν θερμῆς ὑποδοχῆς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πάφου κ. Γεωργίου καὶ τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως.

Εὐθύς ἀμέσως ἐτελέσθη εἰς τὸν ἱ. ναὸν Ἀγ. Θεοδώρου Στρατηλάτου δοξολογία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀντηλλάγησαν λόγοι καὶ δῶρα μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Πάφου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Μετά τὸ πέρας τῆς δοξολογίας ἀνῆλθον πάντες εἰς τό Συνοδικόν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ὁ Μακαριώτατος συνηντήθη μετὰ τοῦ Μητροπολίτου, τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Πάφου.

Τὴν 8ην μ.μ. ὥραν ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ συνοδεία Του μετέβησαν εἰς τὸ Α' Λύκειον Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ' Πάφου, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἔγινεν ἐπίσημος ὑποδοχὴ ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Πάφου κ. Σάββα Βέργα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπαιάνιζεν ἡ φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου Πάφου. Μετά τὴν κατάθεσιν στεφάνου ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὸν ἐκεῖ πλησίον εὐρισκόμενον ἀνδριάντα τοῦ ἥρωος -ποιητοῦ Εὐαγόρου Παλληκαρίδη, ἐξετελέσθη καλλιτεχνικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον περιελάμβανε χαιρετισμὸν τοῦ Προέδρου τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου «Εὐαγόρας Παλληκαρίδης» κ. Κενδέου Ζαμπυρίνη, ἐκτέλεσιν ὑπὸ τῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου τούτου τοῦ μουσικοῦ ἔργου «Ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἐγκλειστος» καὶ ὁμιλίαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου μέ θέμα: «Ἡ ἐθνική μας αὐτοσυνειδησία: Ὁρος ἐπιδίωσής μας».

Ἐπηκολούθησε δεῖπνον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Alexander the Great» Πάφου, παρατεθέν ὑπὸ τῶν διοργανωτῶν τῆς ὥς ἄνω συγκεντρώσεως καὶ ἐκδηλώσεως, καὶ διανυκτέρευσις εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «St. George» Πάφου.

Τὸ πρωῒ τῆς Τετάρτης, 2ας Μαΐου, ἐπραγματοποιήθη

*Οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Χρυσόστομος καί Ἑλλάδος Χρυσόδοτος
μετά τῶν Μητροπολιτῶν Πάφου Γεωργίου καί Κτίου Χρυσοστόμου
εἰς τό Συνοδικόν τῆς Μητροπόλεως Πάφου.*

*‘Ο Μητροπολίτης Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος καί ὁ Δήμαρχος Λεμεσοῦ Ἀνδρέας Χρίστου
ὑποδέχονται εἰς τήν πόλιν τῶν τούς Ἀρχιεπισκόπους Κύπρου Χρυσόστομον
καί Ἑλλάδος Χρυστόδουλον.*

προσκύνημα εἰς τὴν ἱ. Μονὴν ᾿Αγ. Νεοφύτου. Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν ὑπεδέχθη ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς κ. Λεόντιος καὶ ἡ Ἀδελφότης αὐτῆς. Ἐψάλη δέησις εἰς τὸ καθολικόν τῆς Μονῆς καὶ ἀντηλλάγησαν σύντομοι λόγοι καὶ ἀναμνηστικά δῶρα μεταξύ τοῦ Ἡγουμένου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἐπηκολούθησαν ἐπισκέψεις εἰς τινὰς ἀρχαιότητας τῆς Πάφου καὶ εἰς τὰς ἀρχαιότητας τοῦ Κουρίου. Εἰς τὰς τελευταίας ἀνέμενον τὸν Μακαριώτατον μαθηταὶ καὶ καθηγηταὶ τοῦ ἐκεῖ πλησίον εὐρισκομένου Γυμνασίου Ἐπισκοπῆς, οἱ ὁποῖοι καὶ προέβησαν εἰς συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις ὑπὲρ Αὐτοῦ.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ ἀφίκετο εἰς τὴν Λεμεσό. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ὁ Δήμαρχος κ. Ἀνδρέας Χρίστου, ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Λεμεσοῦ ἐπεφύλαξαν εἰς τὸν Μακαριώτατον θερμοτάτην ὑποδοχὴν. Εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ Δημάρχου ἀπήντησε καταλλήλως ὁ Μακαριώτατος.

Ἐν συνεχείᾳ κατηυθύνθησαν πάντες περὶ εἰς τὴν Μητροπολιν Λεμεσοῦ, ὅπου τοὺς ὑπεδέχθησαν ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης κ. Ἀθανάσιος καὶ αἱ λοιπαὶ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως. Ἐπηκολούθησε δοξολογία εἰς τὸν ἱ. ναὸν Παντανάσσης (Καθολικῆς) Λεμεσοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγένεν ἀνταλλαγή προσφωνήσεων καὶ δώρων, καὶ ἄνοδος εἰς τὸ Συνοδικὸν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ὁ Μακαριώτατος συνηντήθη μετὰ τοῦ Μητροπολίτου, τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Λεμεσοῦ. Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος ἐτέλεσε Τρισάγιον καὶ κατέθεσε στέφανον εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ε.Ο.Κ.Α. Ἀντιστρατήγου Γεωργίου Γρίβα - Διγενῆ.

Τὴν 2αν μ.μ. ὥραν ὁ Μητροπολίτης Λεμεσοῦ παρέθεσε γεῦμα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Four Seasons» Λεμεσοῦ.

Καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Λευκωσίαν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐστάθμευσεν εἰς τὰ Πυργὰ καὶ προσεκύνησεν εἰς τὸν ἱ. ναὸν τοῦ Ἀγ. Ἀλεξάνδρου τῶν Ἀγνοουμένων, ὅπου

*‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χριστόδουλος μετὰ τοῦ Προέδρου
τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων Δημητρίου Χριστόφια.*

*Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χριστόδουλος εἰς τὴν Λάγνακα, ὅπου τὸν ἐπεδέχθη
ὁ Μητροπολίτης Κιτίου Χρυσοστόμος.*

ἔγινε δεκτός ὑπό πολλῶν συγγενῶν τῶν Ἀγνοουμένων, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἀπηύθυνε κατάλληλον τῇ περιστάσει λόγον.

Ἐπιστρέψας εἰς Λευκωσίαν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν μετέβη εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἀντιπροσώπων, ὅπου συνηντήθη μετὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς κ. Δημ. Χριστόφια.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν «Ἀπόστολος Βαρνάβας» καὶ τὸ ἐν Μαλούντα Στρατόπεδον τῆς Ἑλληνικῆς Δυνάμεως Κύπρου (ΕΛ.ΔΥ.Κ.).

Τὸ πρωῒ τῆς Πέμπτης 3ης Μαΐου ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ μετέβη εἰς τὴν ἱ. Μονὴν Σταυροδουνίου, ὅπου ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου κ. Ἀθανασίου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, εἰς τὸ καθολικὸν τῆς ὁποίας ἐψάλλη δέησις καὶ ἔγινεν ἀνταλλαγὴ προσφωνήσεων καὶ ἀναμνηστικῶν δώρων.

Μετὰ ταῦτα μετέβησαν εἰς τὴν ἐν Λάρνακι Μητρόπολιν Κιτίου, ὅπου ἔτυχον θερμῆς ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου κ. Χρυσοστόμου καὶ τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως. Ἐπηκολούθησε δοξολογία εἰς τὸν ἱ. ναὸν Σωτῆρος Λάρνακος, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας προσεφώνησεν ὁ Μητροπολίτης Κιτίου καὶ ἀντεφώνησεν ὁ Μακαριώτατος, ἔγινεν ἀνταλλαγὴ ἀναμνηστικῶν δώρων καὶ ἀνῆλθον πάντες εἰς τὸ Συνεδικὸν τῆς Μητροπόλεως, ὅπου ὁ Μακαριώτατος συνηντήθη μετὰ τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Λάρνακος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸν ἱ. ναὸν Ἀγ. Λαζάρου εἰς Λάρνακα καὶ τὸν ἱ. ναὸν Παναγίας Ἀγγελοκτίστου εἰς Κίτιον καὶ παρεκάθησεν εἰς γεῦμα ἐν τῷ ξενοδοχείῳ «Sun Hall» Λάρνακος, παρατεθέν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου.

Τὴν 2.30' μ.μ. ὥραν ὁ Μακαριώτατος ἀνεχώρησε διὰ τὸ Παραλίμνι, προσωρινὴν ἔδραν τῆς νεοσυσταθείσης Μητρο-

Ο Ἀρχιεπίσκοπος Ἑλλάδος Χρυσόστομος ὁμιλεῖ πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Παράλιου.
 Διακρίνονται ὁ Χωρεπίσκοπος Τριφυθῶντος Βασίλειος καὶ ὁ Δήμαρχος Παράλιου
 Ἀνδρέας Εὐαγγέλου.

πόλεως Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου.

Καθ' ὁδὸν ἐτέλεσε Τρισάγιον καὶ κατέθεσε στέφανον εἰς τὸν Ἀχυρῶνα τοῦ Λιοπετρίου.

Τὴν 4ην μ.μ. ὥραν ὁ Μακαριώτατος ἀφίκετο εἰς Παραλίμνι, ὅπου Τοῦ ἐπεφυλάχθη θερμοτάτη ὑποδοχὴ ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Χωρεπισκόπου Τριμυθοῦντος κ. Βασιλείου, τοῦ Δημάρχου κ. Ἀνδρ. Εὐαγγέλου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς κωμοπόλεως, καὶ ἐψάλη δέησις εἰς τὸν ἱ. ναὸν Ἀγ. Γεωργίου Παραλιμνίου. Ἀντηλλάγησαν δέ προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις καὶ ἀναμνηστικά δῶρα τόσον μεταξύ τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅσον καὶ μεταξύ τοῦ Χωρεπισκόπου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἐπηκολούθησεν ἐπίσκεψις εἰς τὸ Δημαρχεῖον Παραλιμνίου καὶ τέλεισις Τρισαγίου καὶ κατάθεσις στεφάνων εἰς τοὺς τάφους τῶν ἡρωομαρτύρων Τάσου Ἰσαάκ καὶ Σολωμοῦ Σολωμοῦ.

Μετά ταῦτα ὁ Μακαριώτατος μετέβη εἰς τὴν γραμμὴν ἀντιπαρατάξεως εἰς τὴν Δερύνειαν καὶ εἰς τὸ παρ' αὐτὴν εὕρισκόμενον Πολιτιστικὸν Κέντρον Κατεχομένης Ἀμμοχώστου, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθη ὁ Δήμαρχος τῆς ὑπὸ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατεχομένης πόλεως τῆς Ἀμμοχώστου κ. Ἀλέξης Γαλανός.

Ἡ πρωΐα τῆς Παρασκευῆς 4ης Μαΐου ἤϊρε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν εἰς τὸ Παγκύπριον Γυμνάσιον, ὅπου παρεκολούθησε παραδοσιακὸν καλλιτεχνικὸν πρόγραμμα καί, ἀπαντῶν εἰς προσφώνησιν τοῦ Γυμνασιάρχου, ἀπηύθυνε τὸν λόγον πρὸς τὴν μαθητιῶσαν νεολαίαν.

Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸν ἱ. ναὸν Φανερωμένης Λευκωσίας καὶ ἐτέλεσε Τρισάγιον καὶ κατέθεσε στέφανον εἰς τὸ ἐκεῖ Μουσωλεῖον τῶν ἀοιδίμων Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανοῦ, Μητροπολιτῶν Πάφου Χρυσάνθου, Κιτίου Μελετίου καὶ Κυρηνείας Λαυρεντίου καὶ

Οἱ Ἀγχιετίσκοι Κῦπρου Χριστότομος καί Ἑλλάδος Χριστόδουλος καί αἱ συνοδείαι αὐτῶν εἰς τό Παγκύπριον Γυμνάσιον.

λοιπῶν Ἐθνομαρτύρων τῆς 9ης Ἰουλίου 1821. Συγκινητικὴν ὑποδοχὴν ἐπεφύλαξαν εἰς τὸν Μακαριώτατον οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ ἐκεῖ πλησίον εὗρισκομένου Γυμνασίου Φανερωμένης.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Πρεσβείαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου συννητήθη μετὰ τοῦ Πρέσβεως αὐτῆς κ. Δημ. Ράλλη καὶ ἐν συνεχείᾳ παρεκάθησεν εἰς γεῦμα, παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Πρέσβεως τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Πρεσβευτικῇ κατοικίᾳ.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἐπεσκέφθη τὸ παρὰ τὸ ξενοδοχεῖον «Λήδρα Πάλας» προσφυγικὸν Δημαρχεῖον Κυρηνείας, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθη καὶ προσεφώνησεν ἡ Δήμαρχος Κυρηνείας κα Μαρία Ἰωάννου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀπήντησε καταλλήλως ὁ Μακαριώτατος.

Βραδύτερον ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Αὐτοῦ τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Προσκόπων Κύπρου, τοῦ Πολιτιστικοῦ Σωματείου «Τάμα», τοῦ Συνδέσμου Ἀγωνιστῶν ΕΟΚΑ 1955-59 καὶ τοῦ Παγκυπρίου Ἀντικατοχικοῦ Κινήματος.

Τὴν 8ην π.μ. ὥραν τοῦ Σαββάτου 5ης Μαΐου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀνεχώρησε μετὰ τῆς συνοδείας Του διὰ τὴν ἱ. Μονὴν Μαχαιρᾶ.

Καθ' ὁδὸν ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν γυναικειαν ἱ. Μονὴν Ἀγ. Ἑρακλειδίου, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθησαν ἡ Ἡγουμένη Προδρόμη, αἱ ἀδελφαὶ τῆς Μονῆς καὶ κάτοικοι τῶν γύρω περιοχῶν. Ἐπηκολούθησε δέησις ἐν τῷ καθολικῷ τῆς Μονῆς καὶ ἀνταλλαγὴ προσφωνήσεων καὶ ἀναμνηστικῶν δώρων μεταξὺ τῆς Ἡγουμένης καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὡς καὶ Τρισάγιον ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἡγουμένης Χαριθέας.

Μετὰ τὴν ἱ. Μονὴν Ἀγ. Ἑρακλειδίου ὁ Μακαριώτατος ἔτυχεν ὑποδοχῆς παρὰ τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος Καπέδων, γενετείρας τοῦ Ἐθνομάρτυρος Ἀρχιεπισκόπου Κυ-

πριανοῦ (†1821).

Εἰς τὴν ἱ. Μονὴν Μαχαιρᾶ τὸν Μακαριώτατον καὶ τὴν συνοδεῖαν Του ὑπεδέχθησαν ὁ Ἐψηφισμένος Ἡγούμενος αὐτῆς κ. Ἐπιφάνιος, οἱ ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς καὶ πλείστοι πιστοὶ ἐκ τῶν πέριξ κοινοτήτων. Εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Μονῆς ἐψάλη δέησις καὶ ἔγινεν ἀνταλλαγή προσφωνήσεων καὶ ἀναμνηστικῶν δώρων μεταξύ τοῦ Ἡγουμένου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἀκολουθῶς ὁ Μακαριώτατος περιηγήθη τὸ Μουσεῖον τῆς Μονῆς καὶ ἐτέλεσε Τρισάγιον καὶ κατέθεσε στέφανον εἰς τὸν παρὰ τὴν Μονὴν ἀνδριάντα τοῦ ἥρωος Γρηγορίου Αὐξεντίου.

Ἐπιστρέψας εἰς Λευκωσίαν ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸ Ἰδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' καὶ ἐξεναγήθη εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον αὐτοῦ, ὅπου Τὸν ὑπεδέχθη ὁ γράφων ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ἡ συνοδεία Του μετέβησαν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν, ὅπου συνηνητήθησαν μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Μετὰ τὴν συνάντησιν ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν:

«Πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τῆς 30ῆς Ἀπριλίου μέχρι τῆς 6ης Μαΐου 2007 ἡ ἐπίσημη εἰρηνικὴ επίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ τῆς συνοδείας Αὐτοῦ στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου μετὰ ἀπὸ τὴν πρόσκληση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου.

Κατὰ τὴν ἑξαήμερη παραμονή του ὁ Μακαριώτατος ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τίς Ἱερές Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἱερές Μονές καὶ ἀρχαιολογικοὺς χώρους. Ἐπιπρόσθετα ἐπισκέφθηκε καὶ τέλεσε Τρισάγιο στὰ Φυλακισμένα Μνήματα, καθὼς καὶ σὲ ἄλλους χώρους ἐθνικῆς σημασίας γιὰ τὸν Κυπριακὸ λαό. Συναντήθηκε μὲ τὸν ἐξοχώτατο Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσσο Παπαδόπουλο, τὸν ἐξοχώτατο Πρόεδρο τῆς Βουλῆς

κ. Δημήτρη Χριστόφια, τόν Πρόεδρο της Ελλάδος στήν Κύπρο, καθώς επίσης και άλλους πολιτειακούς και δημοτικούς παράγοντες. Κατά τις ανωτέρω επισκέψεις του ὁ Μακαριώτατος τιμήθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, τούς πολιτειακούς φορεῖς, καθώς επίσης καί ἀπό τούς διάφορους Δήμους. Οἱ δύο κατεχόμενοι Δήμοι Ἀμμοχώστου καί Κερύνειας ἐπέδωσαν τό κλειδί τῆς κατεχόμενης πόλεως των ἀντιστοίχως, καθώς επίσης καί ὁ Δήμος Παραλιμνίου. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τό Σάββατο 5 Μαΐου τό ἀπόγευμα ὁργάνωσε ἀνοικτή δεξίωση πρὸς τιμὴ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος. Τὴν Κυριακὴ 6 Μαΐου τελέστηκε Συλλειτουργοῦ τῶν δύο Προκαθημένων μετὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν μελῶν τῆς συνοδείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας ἔγιναν προσφωνήσεις καί ἀνταλλαγὴ δώρων.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος μετὰ τῶν συνοδῶν αὐτοῦ Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου καί Σισανίου κ. Παύλου καί ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομος μετὰ τῶν Μελῶν τῆς περὶ Αὐτόν Ἱερᾶς Συνόδου, μετὰ τίς ἑξαήμερες ἐπαφές καί συζητήσεις τους, ὅπως καί κατὰ τὴν προγραμματισθεῖσα κοινὴ ἀπογευματινὴ τιμητικὴ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τῆς 5ης Μαΐου 2007, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, κατέληξαν στίς κάτωθι διαπιστώσεις καί ἀποφάσεις:

1. Παραμένει ἰσχυρὴ καί ἀταλάντευτη ἡ ἀδελφικὴ σχέση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μετὰ κοινὴ στόχευσή τους τὴν περαιτέρω οὐσιαστικὴ συνεργασία τους σέ ὅλους τούς τομεῖς: ἱεραποστολικό, κοινωνικό, ποιμαντικό, ἐθνικό.
2. Ἡ διάδοσις τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καί ἀληθείας, ἡ προ-

αγωγή τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν καί ἡ πολυδιάστατη κοινωνική προσφορά τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θά συνεχίσουν νά εὐρίσκονται μεταξύ τῶν προτεραιοτήτων καί καθηκόντων τῶν ἡγεσιῶν καί τοῦ κλήρου τους.

3. Ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός παραμένει ἀταλάντευτα προσηλωμένος στίς πνευματικές καί ἐθνικές του καταβολές. Κυριαρχεῖται ἀπό τό ἀδιαπραγμάτευτο αἶτημα μιᾶς δίκαιης καί βιώσιμης λύσης τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος, πού θά ἐπανενώνει πραγματικά τήν Κύπρο σ' ἓνα ἐλεύθερο, ἐνιαῖο, ἀνεξάρτητο καί δημοκρατικό Κράτος.
4. Γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί τήν Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἰσχυροποιήσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων καί ἡ ἐνδυνάμωση τῆς πολιτιστικῆς τους ταυτότητας παραμένουν πρῶτιστα καθήκοντα.
5. Ἡ ὑποδοήθηση στά διεθνή δῆματα καί στούς διεθνεῖς ὀργανισμούς τῶν πρωτοβουλιῶν τῶν Κυβερνήσεων καί τῶν πολιτικῶν ἡγεσιῶν Ἑλλάδος καί Κύπρου, γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ Προβλήματος, εἶναι ἀναγκαία γιά τήν πλήρη ἀποκατάσταση τῆς διεθνοῦς νομιμότητας. Αὐτό θά ἐπιτευχθεῖ μέ τήν ἀποχώρηση τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων κατοχῆς, τήν ἐπιστροφή τῶν προσφύγων στίς πατρογονικές ἐστίες τους, τή λύση τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ προβλήματος τῶν ἀγνοουμένων, τό σεβασμό τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί τήν περιφρούρηση τῆς βεδηλούμενης καί λεηλατούμενης πολιτισμικῆς μας κληρονομιάς στά κατεχόμενα ἐδάφη.
6. Κρίθηκε ἀναγκαία ἡ συστηματοποίηση τῶν διμερῶν ἐπαφῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἡ χορήγηση ὑποτροφιῶν καί ἡ ἀπό κοινοῦ δράση τους γιά τή στήριξη τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί ἱστορίας. Ἐπίσης τονίστηκε ἡ ἀναγκαιότητα συνεργασίας σέ θέματα βιοηθικῆς, οἰκολογίας, ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταναστών, νεότητος, οἰκογενείας, ναρκωτικῶν, εἰτζ, γυναικείων θεμάτων καί ἄλλων

συγχρόνων ζητημάτων.

7. Ἡ χρησιμότητα τῆς συνεργασίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν στούς διορθόδοξους, διαχριστιανικούς, καί διαθρησκειακούς διαλόγους ἀποτελεῖ ἀναγκαιότητα τῆς ζωῆς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τέλος, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐκφράζουν θερμές εὐχαριστίες γιά τίς τιμητικές ἐκδηλώσεις καί τά αἰσθήματα ἀγάπης καί σεβασμοῦ τοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ, τῆς Πολιτειακῆς καί Πολιτικῆς Ἡγεσίας τῆς Κύπρου, ὅλων τῶν Ἀρχῶν καί τῶν Μέσων Ἐπικοινωνίας πρὸς τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο καί τή Συνοδεία του.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου,

5 Μαΐου 2007.

† Ο ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Μετά ταῦτα ἐδόθη δεξίωσις ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί τῆς συνοδείας Αὐτοῦ εἰς τοὺς κήπους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Εἰς τὴν δεξίωσιν, ἡ ὁποία ἦτο ἀνοικτή εἰς ὅλους, προσῆλθε πλῆθος κόσμου.

Τό πρωῒ τῆς Κυριακῆς 6ης Μαΐου συνελειτουργήσαν ἐν τῷ ἱ. ναῷ Εὐαγγελισμοῦ Παλουριωτίσης οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου Χρυσόστομος καί Ἑλλάδος Χριστόδουλος, οἱ Μητροπολίται Βόστρων Τιμόθεος, Πάφου Γεώργιος, Κιτίου Χρυσόστομος, Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος, Μόρφου Νεόφυτος, Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος καί Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμος καί οἱ Ἐπίσκοποι Τριμυθοῦντος Βασίλειος καί Κύκκου Νικηφόρος. Εἰς τό τέλος τῆς θείας λειτουργίας, ἡ ὁποία μετεδίδeto ὑπὸ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Ἰδρύματος Κύπρου, τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ «Ὁ Λόγος» καί ἄλλων Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἀπένει-

μεν εἰς τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν τήν ἀνωτάτην τιμητικήν διάκρισιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἥτοι τό Χρυσοῦν Παράσημον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα.

Ὁ Μακαριώτατος Κύπρου ἀπηύθυνε κατά τήν τελετήν ταύτην τήν ἐπομένην προσφώνησιν:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

Ἀφοῦ δοξολογήσαμε «Χριστόν τόν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν» καί μέ τήν ἱερουργία τῆς ἀναιμάκτου θυσίας «ἐπίομεν πόμα καινόν, οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον, ἀλλ' ἀφθαρείας πηγῇν», μέ χαράν ἀνυπέροβλητη, «ἐστῶτες ἐν τόπῳ ἁγίῳ», σᾶς καλωσορίζουμε καί ἐπίσημα στή νῆσο μας.

Καλωσορίσατε, Μακαριώτατε ἅγιε ἀδελφέ, μετά τῆς τιμίας συνοδείας σας, στόν καθημαγμένο ἀπό τούς συνεχεῖς ἐθνικούς ἀγῶνες καί ἁγιασμένο ἀπό τά παθήματα τῶν μαρτύρων καί τά δάκρυα τῶν ὁσίων τῆς πίστεως μας τόπο, τόν ὁποῖο ὁ Θεός «ἔδωκε τοῖς πατρῷσιν ἡμῶν» εἰς κατοικίαν. Στό πρόσωπό σας καλωσορίζουμε καί ἀσπαζόμαστε ὅλη τήν σεπτή ἱεραρχία, σύμπαντα τόν κληρο καί τό φιλόχριστο λαό τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καί ὁλόκληρο τόν Ἑλληνικό λαό.

Μαζί μας συναγάλλονται σήμερα οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καί Βαρνάβας. Ὁ Παῦλος ὡς ἰδρυτής τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί συνιδρυτής μετά τοῦ Βαρνάβα τῆς δικῆς μας Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τυγχάνει καί θερμότατος προστάτης. Συνευφραίνονται μαζί τους καί οἱ χοροί τῶν ἁγίων πατέρων πού τελειώθηκαν μέ τή μαρτυρία τῆς κοινῆς μας πίστεως καί τῆς κοινῆς μας ἐθνικῆς καταγωγῆς.

Ὁ ἐρχομός σας ἐδῶ δέν ἀποδεικνύει μόνο τήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τόν σύνδεσμο τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ὅπως ἔμπρακτα διακηρύττουμε μέ τό σημερινό συλλεΐτουργό μας. Αὐτά παρατηροῦνται καί διακηρύττονται καί στίς ἐπισκέψεις ἄλλων Ὁρθοδόξων Προκαθημένων. Ἡ ἐπίσκεψή σας, Μακαριώτατε, πρώτη πού δεχόμαστε

στήν Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, ἀπό τῆς ἀνόδου μας εἰς τόν Ἀρχιεπισκοπικό θρόνο, ἐπιβεβαιώνει πρωτίστως τήν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δέν ἀποδεικνύει τό ὁμόθηρσκο μόνον. Προβάλλει τό ὅμαιμον καί τό ὁμόγλωσσον. Τονίζει τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον σας γιά τόν ἀγωνιζόμενο Κυπριακό Ἑλληνισμό.

Παράλληλα, ἡ ἐπίσκεψή σας μᾶς ἔδωσε τήν εὐκαιρία τοῦ συμπροβληματισμοῦ γιά τήν κατάσταση τοῦ Χριστιανικοῦ, ἀλλά καί τοῦ σύμπαντος κόσμου καί ἰδιαίτερος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μας, καθώς καί τήν εὐκαιρία τῆς ἐξέτασης τρόπων ἀποτελεσματικότερης παρέμβασης στά πράγματα.

Ὁ σύγχρονος κόσμος στέκει ἐπιφυλακτικός μπροστά στά μηνύματα τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς δυνατότητάς της νά ἐξάξει τόν ἄνθρωπο ἀπό τά σημερινά ἀδιέξοδά του. Κάνει ἀκριβῶς ὅπως καί ἡ Σαμαρείτιδα τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς. Ἡ Σαμαρείτιδα ἀντέταξε στόν Χριστό τό γεγονός ὅτι δέν εἶχε τά μέσα γιά νά πετύχει τό ἐπιδιωκόμενο. «Οὔτε ἀντλημα ἔχεις καί τό φρέαρ ἐστί βαθύ», τοῦ εἶπε. Δέν εἶχε τόν κάδο καί τό σχοινί γιά νά ἀντλήσει νερό. Κι ἀπό τήν ἄλλη τό πηγάδι ἦταν βαθύ. Μά κι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, στή σύγχρονη γλῶσσα, διατείνεται: «Εἶναι πολλά καί σοβαρά τά προβλήματά μας. Ἡ κρίση πού μᾶς μαστίζει εἶναι βαθιά. (Τό φρέαρ ἐστί βαθύ). Τί μπορεῖ νά προσφέρει ἢ πῶς μπορεῖ νά βοηθήσει σ' αὐτό τό Εὐαγγέλιο; Δέν διαθέτει τά μέσα, (τό ἀντλημα), ὁ Χριστιανισμός, λέν οἱ σημερινοί ἄνθρωποι, γιά νά δώσει λύσεις στά προβλήματά μας.

Κι ἀκόμα, ἡ Σαμαρείτιδα θεωροῦσε τόν Χριστό κατώτερο ἀπό τόν προπάτορά της, τόν Ἰακώβ. «Μή σύ μείζων εἶ τοῦ πατρός ἡμῶν Ἰακώβ;», τοῦ λέγει. Κι ὁ σημερινός κόσμος θεωρεῖ τά συστήματά του – πολιτικά, κοινωνικά, οἰκονομικά, - ἀνώτερα ἀπό τόν Χριστό. Πῶς εἶναι δυνατό, διερωτᾶται, νά πετύχει ὁ Χριστιανισμός ἐκεῖ, πού τά τόσο καλομελετημένα συστήματά μας ἀπέτυχαν;

Ἡ εὐθύνη τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας, ὡς ἐκ τούτου, στήν

ὀρθή ποδηγέτηση πρώτα τοῦ πληρώματός μας καί ὕστερα ὅλου τοῦ κόσμου, εἶναι μεγάλη. Καί γι' αὐτή τήν εὐκαιρία, τοῦ συμπροβληματισμοῦ καί τῆς ἀναζήτησης διεξόδων στά σημερινά, μακράν τοῦ Θεοῦ ἀδιέξοδα, πού μᾶς δίνει ἡ ἐπίσκεψή σας, σᾶς εὐχαριστοῦμε ιδιαίτερα.

Στήν Κύπρο, ὅπως γνωρίζετε, Μακαριώτατε, τελεσιουργεῖται τό μυστήριο τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων καί ἱερουργεῖται τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Κυρίου ἀδιάκοπα, ἀπό τά πρώτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ, μέχρι καί σήμερα. Στήν ιδιαίτερη πατρίδα μας ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψη καί σωτηρία βρῆκαν ἀπ' ἀρχῆς γόνιμο ἔδαφος καί ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ὡς «ἄμπελος εὐκληματοῦσα», κάλυψε κάθε σπιθαμή τοῦ ἐδάφους της. Γιά δύο χιλιάδες τώρα χρόνια, ἡ Ἐκκλησία μας, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀπ. Βαρνάβα, πολλές φορές μέσα ἀπό δύσκολες καί ἀντίξοες συνθήκες, πρόσφερε καί ἐξακολουθεῖ νά προσφέρει πλούσιους τούς καρπούς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καί δράσεώς της.

Ταυτόχρονα λόγω τῆς γεωγραφικῆς θέσης τῆς νήσου μας καί τῆς ἀπομόνωσης ἀπό τόν ὑπόλοιπο Ἑλληνικό κορμό, ἡ Ἐκκλησία μας ἀνέλαβε καί τό ρόλο τῆς περιφρούρησης καί διαφύλαξης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης τοῦ ποιμνίου της. Στούς μακρούς, στούς σκοτεινοὺς καί ἀσέληνους αἰῶνες τῆς δουλείας, ἡ Ἐκκλησία ὑποβάστασε καί περικράτησε, περιέθαλψε καί ἐνίσχυσε τόν Κυπριακό Ἑλληνισμό. Διαρκεῖς ἀγῶνες, ἐκατόμβες θυμάτων, θυσίες τῶν προκαθημένων της καί ἄλλων ἱεραρχῶν καί κληρικῶν, ταύτισαν τήν Ἐκκλησία μέ τόν λαό καί τήν ἱστορική πορεία του.

Ἡ βία καί ἡ κατοχή, οἱ διώξεις καί ἡ προσφυγοποίηση τῶν τελευταίων 33 ἐτῶν εἶναι, Μακαριώτατε, μιά ἀλγεινὴ ἐπιτομή καί σύννοψη τῶν ἀνεκδιήγητων δεινῶν καί συμφορῶν τῶν τελευταίων ὀκτῶ αἰώνων δουλείας σέ διάφορους ἀφέντες. Μόνο, πού τά τελευταῖα πλήγματα ἤλθαν τόσο ἀλλεπάλληλα καί σέ τόσο μικρό χρόνο, πού ἔπνιξαν καί ἔρριξαν στή λήθη τό ἱστορικό ἄλγος τῶν παθημάτων τῶν ὀκτῶ

αἰώνων τῆς ἐπαχθοῦς δουλείας μας.

Σᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία, στίς λίγες μέρες τῆς ἐδῶ παραμονῆς σας, νά διαπιστώσετε τό δράμα καί τοῦ λαοῦ καί τῆς πατρίδας μας. Εἶδατε τήν κατοχή καί τό συρματοπλεγμα τοῦ αἵσχους. Ἀφουγκραστήκατε τόν πόνο τῶν προσφύγων, τόν ὀδυρμό τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων, τόν θρήνο τῶν προγόνων μας. Ταυτόχρονα, ἀκούσατε ἀπό κοντά, σ' ὅσα μέρη μᾶς ἐπέτρεψε ἡ ἐπαίσχυντη κατοχική γραμμή νά σᾶς ξεναγήσουμε, καί τόν ἐθνικό παλμό τῆς Κύπρου. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμός, τόν ὁποῖον ἀκούτε καί στό «κλεινόν ἄστρ» καί στά ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι ὁ ἴδιος παλμός, γιατί μία εἶναι ἡ καρδιά.

Ἡ πολυετής ἄρση τοῦ σταυροῦ καί τό μέγεθος τῶν παθημάτων κλονίζουν κάποτε τήν πίστη μερικῶν κι ἀποδυναμώνουν, ἔτσι, τήν ἐμμονή στούς ἀμετάθετους στόχους τοῦ ἀγῶνα μας. Εἶναι στιγμές πού ἡ ἀναλγησία τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς κι ἡ ἀδιαφορία ἄλλων, καθῶς κι οἱ μεθοδεύσεις τῆς κατοχικῆς δύναμης, τείνουν νά μᾶς ἐκτρέψουν ἀπό τίς ἐπιδιώξεις μας.

Μπροστά σ' αὐτούς τούς νέους, ἐπιπρόσθετους κινδύνους, ἡ Ἐκκλησία μας καί πάλιν ἐπαγρυπνεῖ καί προσπαθεῖ νά ἐμπεδώσει στό λαό μας τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἐμμονῆς στό δίκαιο ἀγῶνα μας καί στούς ἀμετάθετους στόχους μας. Καί δέν εἶναι, δυστυχῶς, οἱ στόχοι μας ἐκεῖνοι πού ἔπρεπε νά εἶναι. Αὐτοί πού ἀξίζουν στό λαό μας, ὅπως καί σέ κάθε ἐλεύθερο ἄνθρωπο. Ἀδήριτοι συμβιβασμοί, λόγω τῶν ἱστορικῶν, ἀλλά καί τῶν γεωγραφικῶν συντεταγμένων μας, ἐλαχιστοποίησαν σήμερα τίς ἐπιδιώξεις μας. Τίς ἔφεραν στό μέτρο τῆς ἀπλῆς ἐξασφάλισης τῆς ἐθνικῆς ἐπιβίωσής μας στή γῆ τούτη τῶν πατέρων μας. Πέραν τούτων, ὅμως, δέν μποροῦμε νά ὑποχωρήσουμε. Τέτοια ὑποχώρηση θά σήμαινε ἐθνική αὐτοκτονία. Κι ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου, πού γιά αἰῶνες ἐδάστασε τόν σταυρό τοῦ μαρτυρίου τοῦ πληρώματός της, οὐδέποτε θά συναινέσει σέ περαιτέρω ὑποχωρήσεις.

Γνωρίζουμε, Μακαριώτατε, τό ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον σας γιά τό ἔθνικό μας πρόβλημα. Καί σᾶς συγχαίρουμε γιά τίς καίριες παρεμβάσεις σας καί τίς ὑποδείξεις σας κατά καιρούς πρὸς τὴν Κυβέρνηση καί τὴν πολιτική ἡγεσία τῆς μητρὸς πατρίδος. Προσδοκοῦμε συνέχιση καί ἐπαύξηση τοῦ ἐνδιαφέροντός σας αὐτοῦ. Κι ἀκόμα θέλουμε νά μεταφέρετε στήν Ἑλλάδα, στό λαό καί στήν ἡγεσία, μιάν ἀξίωσή μας: Δέν εἴμαστε ἀπομακρυσμένοι συγγενεῖς, γιά τοὺς ὁποίους πρέπει νά δείχνει κάποια συμπάθεια τό Ἑθνικό Κέντρο. Οὔτε κι ἀποτελοῦμε μέρος τῆς Ἑλληνικῆς διασποράς, «πάροικοι ἐν γῇ ἄλλοτρίᾳ», πού χρειαζόμαστε ἀπλῶς στήριξη γιά νά μὴ χάσουμε τὴ γλῶσσα καί τὰ ἔθιμά μας. Εἴμαστε οἱ γηγενεῖς κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου, γνήσιοι Ἕλληνες, ἐδῶ καί τρισήμισι χιλιάδες χρόνια. Καί δέν ἐκλιπαροῦμε. Ἀπαιτοῦμε, δικαιοματικά, τὴ συμπαράταξη ὁλόκληρου τοῦ Ἑθνους. Θέλουμε καί νά ἀκοῦμε τὴ λέξη ἀπελευθέρωση, (πού τελευταῖα διεγράφη ἀπὸ τό ἐλληνικό λεξιλόγιο), ἀλλὰ καί νά βλέπουμε ἔργα πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση.

Μακαριώτατε,

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, εἰς ἔνδειξη τῆς βαθύτατης ἀγάπης καί τοῦ σεβασμοῦ πού τρέφει πρὸς τό σεπτό Σας πρόσωπο, διερμηνεύουσα δέ ταυτόχρονα τὰ αἰσθήματα ὁλόκληρου τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιά τοὺς σθεναροὺς ἀγῶνες Σας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καθόλου καί τοῦ χειμαζόμενου Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀποφάσισε νά Σᾶς ἀπονείμει τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση, πού εἶναι τό «Χρυσοῦν Παράσημον τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα».

Θά θέλαμε δέδαια νά Σᾶς ὑπομνήσουμε, ὅτι ὁ εἰκονιζόμενος ἐπὶ τοῦ παρασκήμου πάνσεπτος τάφος τοῦ προστάτη τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας Ἀποστόλου Βαρνάβα εὐρίσκεται ἐπὶ τρία ὁλόκληρα χρόνια συλημένος, ἔρημος καί ἀπρόσιτος, λόγῳ τῆς ἐκεῖ παρουσίας τῶν ἐξ Ἀνατολίας τουρκικῶν στρατευμάτων καί ἐποίκων.

Ὅθεν ἐπαναλαμβάνουμε, Μακαριώτατε, τὴ θερμὴ παρὰ-

κλήση σύμπαντος τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, ὅπως προσεύχεσθε πρὸς τὸν Ὑψιστο Θεὸ νά συντμήσει τὸ χρόνο τῆς δοκιμασίας μας καὶ σύντομα νά ἐπιτρέψει τὴν ἐπιστροφή τῶν προσφύγων σὶς πατρογονικές τους ἐστίες, ὅπως καὶ τῶν ἀγνοουμένων ἀδελφῶν μας πού βρίσκονται ἀκόμη στή ζωή, καθὼς καὶ τή δυνατότητά μας νά μεταδίδουμε ἐλεύθερα στά ἱερά καὶ στά ὅσιά μας, σ' ὁλόκληρη τὴν Κύπρο μας. Τό παράσημο τοῦτο ἅς εἶναι σέ διαρκῆ ὑπόμνηση τῆς παρακλήσεώς μας αὐτῆς!

Ἐμεῖς δέ, πιστοὶ σὶς παραδόσεις καὶ στήν Ἑλληνική μας Ἱστορία, οὐδέποτε θά ὑποστείλουμε τή σημαία τῶν ἀγώνων γιὰ Ἐλευθερία καὶ Δικαιοσύνη, πρόθυμοι πάντοτε γιὰ κάθε θυσία, «ἕως οὗ ἡμέρα διανύσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ» (Β' Πέτρ. 1,19), πού θά ἀναγγεῖλει τὸ φέγγος τῆς ποθεινῆς ἐκείνης ὥρας, κατὰ τὴν ὁποία θά ἀποτινάξουμε τὸ δουλικό ζυγὸ ἀπὸ τὸ κατεχόμενο τμῆμα τῆς μεγαλονήσου μας!

Καὶ πάλι, Μακαριώτατε, Σᾶς ἐκφράζουμε τὰ αἰσθήματα τοῦ σεβασμοῦ μας, τῆς ἀγάπης μας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μας γιὰ τὴ μέχρι σήμερα συμβολή σας, τόσο στοὺς ἀγῶνες τῆς χειμαζόμενης Πατρίδας μας, ὅσο καὶ τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας καὶ Σᾶς παρακαλοῦμε, ὅπως εὐλογήσετε τὸ λαὸ μας καὶ ἀπευθύνετε πρὸς αὐτόν τὸ λόγο τῆς ἀγάπης Σας!».

Ἡ ἀντιφώνησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἶχεν ὥς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ καὶ συλλειτουργγέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Χρυσόστομε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

«Δοξάζω τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ τὴν δύναμιν καὶ Πνεύματος Ἁγίου ὑμῶν τὴν ἐξουσίαν», καθὼς ἀξιούμαι νά πραγματοποιῶ μετὰ τῆς συνοδείας μου τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς μου ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Εἰρηνικήν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Σας ὡς νέου Ἀρχιεπι-

σκόπου Κύπρου επίσημον επίσκεψίν μου εἰς τήν πολύπαθον καί ἱστορικὴν Μεγαλόνησον, κατόπιν μάλιστα τῆς εὐγενικῆς Σας προσκλήσεως.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου αὐτὴ εἶχε κατὰ τό παρελθόν προγραμματισθῇ καί δῖς ἔνεκα τῆς παραμπεσοῦσης ἀσθενείας τοῦ Μακαριωτάτου προκατόχου Σας Ἀρχιεπισκόπου πρ. Κύπρου κ. Χρυσοστόμου εἶχεν ἀναβληθῇ δι' εὐθετώτερον χρόνον. Τόν σπουδαῖον τοῦτον ἐκκλησιαστικόν ἄνδρα, ἀλλὰ καί ἔθνικόν ἡγέτην περιβάλλομεν μέ ὅλον τόν σεβασμόν καί τήν ἐκτίμησίν μας, ἐπειδὴ οὗτος σέ κρίσιμες στιγμές ἀνεδείχθη ἀληθῆς Ποιμενάρχης καί ἀκραιφνῆς Ἑλλήν. Εὐχόμεθα δέ ὅπως ὁ Κύριος συντροφεύει αὐτόν κατὰ τήν δοκιμασίαν τῆς υἱείας του. Ἀλλά ἰδοὺ ὅτι ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα συνέλθωμεν ἐπὶ τό αὐτό. Καί ἤδη ἐπὶ μίαν ὅλην ἐβδομάδα εὐρισκόμεθα ὑπὸ τήν ὑψηλὴν Σας προστασίαν καί στέγην, ἀπολαμβάνοντες τήν ἀδραμιαίαν καί ἀρχοντικὴν Σας φιλοξενίαν, ἀλλὰ καί τὰ εὐκλεῆ ἐπιτεύγματα τῆς Ἐκκλησίας Σας καί τοῦ εὐγενοῦς ποιμνίου Σας, διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα συγχαίρομεν ὡς ὁμογενεῖς, ὁμοπάτριοι, ὁμογάλακτοι, ὁμόθρησκοι, ὁμόγλωσσοι, ὁμόφυλοι, ὅμαιμοι καί ὁμόθυμοι πρὸς ὑμᾶς, ἐν συνειδήσει ὅτι ἦλθομεν εἰς τὰ ἴδια καί ἀπηλαύσαμεν τὰ τῶν ἰδίων, ἐπειδὴ ἡ κοινὴ πάντων ἡμῶν ἐλπίς καί χαρὰ καί δύναμις καί ἀπαντοχὴ καί παρηγορία εἶναι ἡ ἀδελφικὴ μεταξύ ἡμῶν ἀλληλεγγύη καί ἡ στερεὰ πάντων ἡμῶν πίστις πρὸς κατίσχυσιν τοῦ δικαίου καί καθαίρεσιν ἀπειλητικῶν ὀχυρωμάτων.

Ταυτοχρόνως, κατὰ τήν βραχεῖαν ἐνταῦθα παραμονήν μας, ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἡ εὐκαιρία νά διαπιστώσωμεν ἅπαξ ἔτι τό ὑψηλόν καί ἀκμαῖον φρόνημα τοῦ λαοῦ, τήν πεποίθησίν του ἐπὶ τήν δικαίωσιν τῶν ἐθνικῶν του πόθων καί τήν ἀδιαφιλονίκητον ἐπιθυμίαν του νά συνεισφέρει εἰς τήν εἰρηνικὴν διαδίωσιν τῶν δύο ἐν τῇ νήσῳ κοινοτήτων, πρὸς ἀμοιβαίαν πρόοδον ἐντὸς ἐνὸς ἐνιαίου καί ἀδιαιρέτου κράτους. Τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, λίαν ἀγαπητέ Μακαριώτατε Ἀδελφέ καί

συλλειτουργέ, ἐξελίσσονται, ὥς κοινῶς πιστεύεται, κατὰ τὰς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς ἐπιθυμίας καί ἐπιδιώξεις. Ὅμως ἡ ἡθικὴ νομοτέλεια ἔχει πάντοτε τὸν τελευταῖον λόγον. Ὁ Θεὸς τοῦ δικαίου δέν πρόκειται νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ κατισχύσῃ ἐπὶ πολὺ τὸ ἄδικον οὔτε θὰ ἀφήσῃ ἀνυπεράσπιστον τὸν εὐσεβῆ Κυπριακὸν Ἑλληνισμόν. Ἀκραδάντως πιστεύομεν, ὅτι τὸ πικρὸν τοῦ παρελθόντος θὰ διαδεχθῇ συντόμως τὸ γλυκὺ τοῦ μέλλοντος, ἐνῶ τὸ παρὸν ἀδιαμφισβητήτως δημιουργεῖ τὰς προϋποθέσεις διὰ τὸ ἐλπιδοφόρον μέλλον τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, συγκαταλεγομένης, δηλονότι, ἐπὶ ἴσοις ὅροις, μεταξύ τῶν ἐλευθέρων δημοκρατικῶν χωρῶν, πού ἀπαρτίζουν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἑνωσιν.

Ἐξαιρέτως δέ καί ὅλως ὁμοθύμως χαίρομεν σήμερον, ὅτι ὄντως ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγεν πρὸ τοῦ φρικτοῦ Θυσιαστηρίου, ὅπου ἀγγέλων παρισταμένων, στολὰς περιβεβλημένων λαμπράς, τὸ Θυσιαστήριον κυκλούντων καί κάτω νευόντων, θύεται ὁ ἁμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ τυθεὶς ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας. Σήμερον μεθ' ὑμῶν, τοῦ ὁμωνύμου τοῦ χρυσορροῦ ποταμοῦ Ἱεράρχου, τοῦ πολυφιλήτου Ἀδελφοῦ ἡμῶν, γευόμεθα τοῦ ἑνός Ὑψίστου, ὅστις ἐστὶ Σῶμα Χριστοῦ, καί τοῦ ἑνός Ποτηρίου, ὅπερ ἐστὶ Αἷμα Χριστοῦ τὸ ἀπορρεῦσαν ἐκ τῆς ἀκηράτου Αὐτοῦ πλευρᾶς καί πληροῦν ἡμᾶς εἰς πάντας ἄρμούς, εἰς νεφρούς, καί καρδίαν. Οὕτως αἰσθανόμεθα ἰσχυροὶ ἔναντι τῶν κυκλούντων ἡμᾶς δυσαρέστων κακῶν, ἀλλὰ καί συμπαρατεταγμένοι πρὸς ἀντιμετώπισίν των, ἐφ' ὅσον κοινὴ εἶναι ἡ τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί κοιναὶ αἱ προσδοκίαι αὐτοῦ καί κοινὰ τὰ παλαίσματα καί οἱ ἀγῶνες.

Ἀβιάστως ἀνατρέχομεν εἰς τὴν πολυκύμαντον ἱστορίαν τῆς Κύπρου, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐπὶ σειρὰν αἰώνων, ἡ ἐδῶ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα ἐθέρμανε καί διεφύλαξε τὸν Κυπριακὸν Ἑλληνισμόν ἀπὸ κινδύνους αὐτόχρημα ἀφανιστικούς. Τιμῶσα καί ἐπεκτείνουσα τὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὑπῆρξεν ἡ ὁρnis ἡ

ἐπισυνάξασα ὑπὸ τὰς σωστικὰς πτέρυγας αὐτῆς τοὺς κινδυνεύοντας νεοσσούς αὐτῆς καὶ ὁσάκις κατέστη ἀναγκαῖον συμπεριεφέρθη ὡς ὁ θυσιαζόμενος Πελεκάν, ὁ ἐνσταλάζων τοὺς ζωοποιούς κρουνούς τοῦ ἰδίου αἵματος εἰς τοὺς νεοσσούς του. Καὶ ἡ τοιαύτη προσφορά δέν ἦτο ἀπηλλαγμένη κινδύνων καὶ θυσιῶν. Κύπριοι Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολίται, Ἱερεῖς καὶ Μοναχοὶ ἐδοκίμασαν πικροτάτους θανάτους καὶ διώξεις ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου των πάλαι τε καὶ ἐπ' ἐσχάτων. Δέν λησμονοῦμεν τὰς θυσίας τῶν τέκνων τῆς Κύπρου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος, οὐδέ τὰς θυσίας τῶν Ἑλλαδιτῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς μεγαλονήσου Κύπρου. Οἱ ἁγῶνες αὐτοὶ ἀποτελοῦν τό αὐτονόητον διὰ τοὺς ὅπου Γῆς Ἑλλήνας καὶ προαιωνίζονται τὴν κοινὴν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πορείαν ἡμῶν ἐν ἀκαταλύτῳ πνευματικῇ ἐνότητι καὶ δυνάμει. Ἐπειδὴ, λοιπόν, διὰ τῆς συμμετοχῆς πάντων ἡμῶν εἰς τό κοινόν τοῦτο ποτήριον, ἔχομεν παρόντα τόν Χριστόν, ὅπως ἤδη ζῇ δεδοξασμένος ἐν τῷ οὐρανῷ, τοῦ Χριστοῦ τούτου «τοῦ ἄνω καθημένου, τοῦ προσκυνουμένου παρὰ τῶν ἀγγέλων, τοῦ τῆς ἀκηράτου δυνάμεως ἐγγύς, τούτου ἀπογευόμεθα», κατὰ τόν ἱερόν Δαμασκηνόν (Δαμασκηνοῦ, Ἑκθεσις ἀκριδῆς... Δ', 13. Μ. 94, 1148-1149 καὶ Χρυσόστομου, Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους 3, παρ. 3, Μον. 11,24), καὶ τῶν γλυκερῶν καρπῶν τῆς μετ' αὐτοῦ ἐνώσεως ἀριζήλως ἀπολαμβάνομεν.

Οἱ κοινωνοῦντες τοῦ τεθεωμένου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου θά γευθῶσι μὲν τοῦ κοινοῦ ποτηρίου τοῦ θανάτου, ἡ ὑπερφυσική, ὅμως, ζωὴ ἡ ἐντεῦθεν εἰς αὐτοὺς μεταδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυρίου θά συνεχισθῇ (Π.Ν. Τρεμπέλα, Δογματική, τ. Γ', 215). Καὶ ὅπως ὁ Κύριος ἀνέστη ἐνδόξως, οὕτω καὶ ἡμεῖς δέν θά ἀναζήσωμεν ἀπλῶς, ἀλλὰ θά ἀναλάβωμεν σῶμα δεδοξασμένον καὶ ἀθάνατον, ἡ δέ ἀθανασία ψυχῆς καὶ σώματος ἐστὶ κληρὸς μόνον ἐκείνων, ἐν τοῖς ὁποίοις «ὁ Κύριος διὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς ἐναποκρύπτει τὴν ζωὴν καὶ ὥσπερ τι σπέρμα ἀθανασίας ἐντίθησι, καθάπερ εἰ

τις σπινθήρα λαβών ἀχύροις ἐγκαταχώννυσι πολλοῖς, ἵνα σωζόμενον ἔχη τό τοῦ πυρός σπέρμα» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Εἰς τόν Ἰωάννην, βιβλ. 6, Μ. 73,581). Τήν Ἀνάστασιν ταύτην ὠραματίσθησαν οἱ ἥρωες τοῦ 1821, ὁ ἀείμνηστος ἐθνομάρτυς Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός καί οἱ ἐπίσης μαρτυρήσαντες Ἀρχιερεῖς, Κληρικοί καί Λαϊκοί καί ἀκολούθως οἱ ἥρωες τοῦ ἔπους τῆς ΕΟΚΑ, οἱ ὅποιοι, καίτοι νεανίαί, ἐδίδαξαν τήν ἀνθρωπότητα, ὅτι οἱ Ἕλληνες «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστιν τήν ἀγίαν καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερίαν» ἀνέρχονται καί αὐτῆς τῆς ἀγχόνης τό ἱκρίωμα καί προσφέρουν τόν ἑαυτόν των σφάγιον καί ἱερεῖον ἁμωμον εἰς τόν βωμόν τῆς πρὸς τήν πατρίδα ἀγάπης καί τοῦ πρὸς τήν ἐλευθερίαν ἔρωτός των. Κλίνομεν γόνυ εὐλαθείας πρὸ τῶν μαρτυριῶν καί θασάνων τῶν ἐδῶ ἀδελφῶν μας. Ἀσπάζόμεθα τό χῶμα παλαιῶν καί νέων τάφων καί δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὅπως τάξη ἐν σκηναῖς δικαίων τοὺς ὑπέρ Πίστεως καί Πατρίδος πεσόντας ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντας. Ἰστάμεθα παρὰ τό πλευρόν τῶν ἀπορφανισθέντων καί δοκιμαζομένων. Θαυμάζομεν τήν ἀντοχήν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου. Συμμεριζόμεθα τήν ἀγωνίαν τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων, οἱ ὅποιοι μετὰ παρέλευσιν 33 ὅλων ἐτῶν ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν ἀγνοοῦμενοι καί περί τῆς τύχης των νά μή δίδεται ἐπίσημός τις διαβεβαίωσις. Συμπαριστάμεθα πρὸς τοὺς ἐγκλωδισμένους, οἱ ὅποιοι φυλάττουν τὰς νοητάς Θερμοπύλας τοῦ Ἔθνους μας. Θλιβόμεθα διὰ τό γεγονός ὅτι δέν δυνάμεθα νά προσκυνήσωμεν τὰς κατειλημμένας ὑπὸ τοῦ εἰσβολέως Ἱερᾶς Μονᾶς, τὰς ἑκατοντάδας τῶν ἔρειπωμένων Ἱερῶν Ναῶν, τὰ προσκυνήματα καί τὰ ἀγιάσματα τῆς Κύπρου. Ἀτενίζομεν μακρόθεν τήν ὀροσειράν τοῦ Πενταδακτύλου, χῶρον τοῦ θρύλου καί τῆς ἱστορίας. Ἐπισκοποῦμεν ἐκ τοῦ μακρόθεν τήν Ἱεράν Μονήν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τήν ὁποίαν δέν δυνάμεθα νά ἐπισκεφθῶμεν, ὅπως καί τήν κατεχομένην Ἱεράν Μονήν τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος εἰς τήν Τριμυθοῦντα, γενέτειραν καί χώραν ἀθλήσεως τοῦ θαυματουργοῦ Ἀγίου, τοῦ ὁποίου τό ἱερόν σκήνωμα τεθησαύρι-

σται ἐν Κερκύρα ὡς σημεῖον τῆς ἐνότητος Ἑλλαδιτῶν καὶ Κυπρίων Ἑλλήνων. Παρηγορούμεθα ἐν τούτοις ὀλίγον, ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν ἐλευθέρων τούτων ἐδαφῶν δυνάμεθα νά ἀναπέμπωμεν θερμὰς δεήσεις καὶ ἰκεσίας πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Δικαίου, ὅπως ἐπανενώσῃ τὰ δύο τμήματα τῆς νήσου καὶ χαρίσῃται εἰς τὸν λαόν Του εἰρηναίαν καὶ ἀδιατάρακτον ἀπόλαυσιν τῆς πλήρους ἐλευθερίας, τῆς πλήρους δικαιοσύνης, τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς ἔχει ἀποδείξει, ὅτι διαθέτει πλήρη ἐπίγνωσιν καὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ καὶ ἔναντι τῆς ἱστορίας καὶ ἔναντι τῆς διεθνoῦς κοινότητος. Ἡ ἀπὸ μέρους του ἀπόρριψις πρὸ τριετίας τοῦ ἀναιρετικοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ χαρακτῆρος τῆς νήσου ταύτης Σχεδίου Ἀνάν καὶ τῆς πνευματικῆς ταυτότητος τῆς κυπριακῆς ψυχῆς ὑπῆρξε πρᾶξις ὑψίστης εὐθύνης, ἣτις ἀπέτρεψε δημιουργίαν δυσαρέστων καταστάσεων εἰς ὅρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς νήσου. Ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς μέ τὴν ἀνταξίαν τῶν περιστάσεων πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ἠγεσίαν ἤρθη εἰς τό ὕψος τῶν περιστάσεων καὶ ἀπέρριψε τὸν αὐτοχειρισμὸν, ἀπορρίπτων συγχρόνως τὸ ἄλλοπρόσαλλον ἐκεῖνο Σχέδιον.

Μακαριώτατε,

Ἐνώπιον ὑμῶν καὶ τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ κεῖται πάντοτε ὁ ἀνένδοτος ἀγὼν διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς αὐτοσυνειδησίας του. Οἱ ἰσχυροὶ θεωροῦν ἡμᾶς ὀλίγους καὶ κρίνουν ὅτι δύνανται νά μᾶς ἀδικοῦν ὅποτε τοῦτο εἶναι δυνατόν. Ἀλλὰ τὸ ὀλιγάριθμον ἡμῶν, τὸ ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν ποσότητα καὶ τὸν ὄγκον, ἡμεῖς τὸ ἀμφισβητοῦμεν ἔναντι τῆς ἡμετέρας ποιότητος. Πλειοψηφοῦμεν εἰς ἁγίους, εἰς ἥρωας, μάρτυρας καὶ σοφοὺς. Πολλοὶ ἐκ τῶν τελευταίων ἔχουν καταρδεύσει διὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς πρωτοτύπου ἐμπνεύσεως αὐτῶν τὴν παγκόσμιον καὶ δὴ καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν διανόησιν, γενόμενοι θεμελιωταὶ τοῦ συγχρόνου Πολιτισμοῦ. Ὁμιλοῦντες περὶ τοῦ ὀλιγαρίθμου ἔθνους ἡμῶν, ἀνατρέχομεν αὐτομάτως εἰς τὸν Στρατηγὸν Μακρυγιάννην, ὁ ὁποῖος

ἔγραφεν ὅτι ἀνά τούς αἰῶνας ὅλα τά θηρία τῆς γῆς ὁρμοῦν ἐναντίον ἡμῶν διὰ νά μᾶς κατασπαράξουν καί δήξουν, ἀποσπῶντες τεμάχιόν τι ἐξ ἡμῶν. Ἀλλά πάντοτε ὑπολείπεται τι, τό ὅποϊον ἐν συνεχείᾳ ὡς «μικρά ζύμη ὅλον τό φύραμα ζυμοῖ».

Ἡ Ἐκκλησία ἐστάθη πάντοτε ὀρθία πρό τῶν ἀπειλῶν καί τῶν παντοίων ὑποσχέσεων πρός ὑποστολήν τῆς σημαίας τῶν ἰδανικῶν τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐναντι τῶν οἰωνδῆποτε ἀνταλλαγμάτων. Ἡμεῖς ἀκραδάντως πιστεύομεν, ὅτι δέν θά ἀργήσῃ νά σαλπίσῃ ὁ ἄγγελος Κυρίου τήν Ἀνάστασιν τοῦ κατεχομένου τμήματος τῆς νήσου καί τήν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐγκλωβισμένων, τήν ἐπιστροφήν τῶν ἀγνοουμένων, τήν ἐπανένωσιν τῆς Κύπρου. Δέν θά ἀργήσῃ νά ἔλθῃ ἡ ἡμέρα Κυρίου ἡ μεγάλη καί ἐπιφανής, ὅτε διὰ μίαν φοράν εἰσέτι θά ἀκουσθῇ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς γῆς ἡ διάτορος φωνή Ὑμῶν, φωνή τοῦ νέου μάρτυρος Κυπριανοῦ, στεντορείως διακηρύττουσα, ὀλίγον πρό τῆς ἀγχόνης του, τοῖς λαοῖς καί τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι «ἡ Ρωμοσύνη ἐν' φυλή συνότζαιρη τοῦ κόσμου. Κανένas δέν εὐρέθητzen για νά τήν ἡξηλείψῃ. Κανένas· γιατί σιέπει την ᾠού τ' ἄψη ὁ Θεός μου. Ἡ Ρωμοσύνη ἐν νά χαθῇ ὄντας ὁ κόσμος λείψῃ!»

Δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ὀλοψύχως εὐχομαι νά ἀναπαύσῃ ὁ Κύριος τήν ψυχὴ τοῦ μεγάλου ποιητῆ Βασιλείου Μιχαηλίδη, ὁ ὅποῖος ἔγραψε τούς ἀνωτέρω στίχους καί τοῦ ὁποῖου τόν προσεχῆ Δεκέμβριο συμπληροῦνται 90 ἔτη ἀπό τῆς κοιμήσεώς του.

Παρακαλῶ δέ τήν Ὑμετέραν Μακαριότητα νά δεχθῇ τό λειτουργικόν τοῦτο δῶρον ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετά τῆς εὐχῆς ὅπως ἡ Ἀρχιεπισκοπείa Σας στεφθῇ ὑπό πλήρους ἐπιτυχίας ἐν Χριστῷ καί αἱ ἡμέραι τῆς Πρωτοεραρχίας Σας παραμείνουν ἱστορικαί διὰ τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου».

Μετά τήν θείαν λειτουργίαν οἱ δύο Προκαθήμενοι παρέστησαν εἰς ἐκδήλωσιν διὰ τούς ἀγνοουμένους καί προέστη-

σαν δεήσεως ὑπὲρ ἀνευρέσεως αὐτῶν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ Ἁγ. Ἰωάννου Θεολόγου Λευκωσίας.

Τὴν 1ην μ.μ. ὥραν παρετέθη ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ ἐπίσημον γεῦμα ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἑλλάδος. Εἰς τοῦτο παρεκάθησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, οἱ Ἀρχιερεῖς, Ἡγούμενοι Μονῶν, ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος, Ὑπουργοί, ὁ Γεν. Εἰσαγγελεύς, ἐκπρόσωποι Κομμάτων, οἱ Ἀρχηγοί τῆς Ἐθνικῆς Φρουρᾶς καὶ τῆς Ἀστυνομίας, ὁ Διοικητὴς τῆς ΕΛ.ΔΥ.Κ., ἐκπρόσωποι τῶν ξένων δογμάτων, ὁ Διοικητὴς τῆς Κεντρικῆς Τραπεζίης, οἱ Πρόεδροι τῆς Ε.Δ.Υ. καὶ τῆς Ε.Ε.Υ. καὶ τὸ ἀνώτερον προσωπικόν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐγείρων πρόποσιν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

«Τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης» κοινωνήσαντες πρὶν ἀπὸ λίγο, καὶ εὐχηθέντες «ἐκτυπώτερον Αὐτοῦ μετασχεῖν ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας Του», ἔχουμε τὴν εὐλογία νὰ συμμετέχουμε μαζί σας καὶ τῆς ὕλικῆς αὐτῆς τραπέζης, πού ἡ ἀγάπη σύμπαντος τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ παραθέτει, διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, σέ Σᾶς καὶ στήν τιμία συνοδεία σας.

Ἐκφράζουμε ξανά τὴ χαρὰ μας γιὰ τὴν ἐπίσκεψή σας, πού δίνει πνευματικὴ τροφή γιὰ μεγαλύτερη τόνωση τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ μας.

Σᾶς καλωσορίζουμε, Μακαριώτατε, καὶ πάλιν ὥς τὸν ἐνσαρκωτὴ καὶ ἐκφραστὴ τῆς συμπαράστασης ὅλου τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Χαιρετίζουμε στό πρόσωπό σας ὅλους τοὺς Ἱεράρχες τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅλο τὸν Ἑλληνικὸ λαό, πού «πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως» συμπαρίστανται στὸν ἀγῶνα μας.

Ὁ χῶρος αὐτός, ἡ ἔδρα τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας

μας, ὅπου ἀπό αἰῶνες πάλλει ἡ Χριστιανική καί Ἑλληνική ψυχή τοῦ τόπου μας, γεννᾷ ἀκόμα καί σ' ἐμᾶς, πού ζοῦμε καί ἐργαζόμαστε καθημερινά σ' αὐτόν, ἔντονα συναισθήματα. Μᾶς φέρει ἀντιμέτωπους μέ τό παρελθόν μας.

Ἄν κι ἐσεῖς ἐντείνετε τήν ἀκοή σας, θά ἀκούσετε μαζί μας, νά ἀντηχοῦν ἀκόμα στό χῶρο τοῦτο οἱ φωνές καί οἱ ὑποθήκες τοῦ Ἐθνάρχη Μακαρίου καί τοῦ Ἐθνομάρτυρα Κυπριανοῦ, ἀλλά καί ὁλόκληρης τῆς σειρᾶς τῶν ἀοιδίμων προκατόχων μας.

Ὁ χῶρος αὐτός ἐγινε γιά χρόνια πολλά, πρίν τήν ἀπόκτηση τῆς ἀνεξαρτησίας μας, ἡ καρδιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Ἐξακολουθεῖ, ὅμως, καί σήμερα νά εἶναι σημεῖο ἀναφορᾶς γιά ὅλους τούς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς τῆς νήσου μας, χῶρος πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ καί ὀρθοῦ προσανατολισμοῦ.

Λίγες ὥρες πρίν τήν ἀναχώρησή σας γιά τήν πόλη τῶν Ἀθηνῶν, τήν ἐνδοξη καθέδρα σας, τῆς ὁποίας τό ὄνομα καί μόνον ἀναμοχλεῦει τό εἶναι κάθε ἀλύτρωτου Ἑλλήνα, θά θέλαμε νά σᾶς ὑπενθυμίσουμε συνοπτικά τά κυριότερα χαρακτηριστικά τοῦ τόπου καί τῆς Ἐκκλησίας μας:

Ἡ νῆσος μας κατοικεῖται ἀπό Ἕλληνες γιά τρισήμισι χιλιάδες χρόνια. Πέρασαν ἀπ' ἐδῶ πολλοί κατακτητές, πού προσπάθησαν νά μᾶς ἀφελληνίσουν, ἀλλά δέν μπόρεσαν. Ὁ Κυπριακός λαός θαστάζει, ἐπὶ αἰῶνες πολλούς, τό σταυρό τοῦ μαρτυρίου του. Ἀγωνίζεται καί θυσιάζεται καί ἀναμένει μέ ὑπομονή τήν ἡμέρα τῆς δικαίωσης τῶν ἀγώνων καί τῶν θυσιῶν του.

Ἡ γῆ μας ἀγιάστηκε ἐπανειλημμένα, καί παλαιότερα καί πρόσφατα, μέ τό αἷμα πολλῶν καί μεγάλων ἡρώων μας, πού ἐπανελάβαν μέ τή θυσία, καί τίς πράξεις τους, τά ἀνδραγαθήματα τῶν Μαρωθονομάχων καί Σαλαμινομάχων, τή θυσία στό Κούγκι καί στό Σούλι.

Ἡ Κύπρος ἦταν καί ὁ πρῶτος χῶρος, μετά τήν Ἀντιόχεια, πού δέχτηκε τόν Χριστιανισμό, ὅταν αὐτός ἐπιχειροῦσε τό

άνοιγμα από την Παλαιστίνη προς τόν κόσμο τῶν Ἑθνῶν. Δεχθήκαμε τόν Χριστιανισμό από τό 45 μ.Χ., διά τῶν Ἀποστόλων Βαρνάβα καί Παύλου. Ἡ Ἐκκλησία μας, πού κάλυψε σύντομα ὅλη τή γῆ μας, ἔδωσε νωρίς πολλούς καρπούς, ἀπόδειξη τῆς ἀγιότητάς της, καί τῆς χάρης τοῦ Χριστοῦ πού ἐσκήνωσε σ' αὐτήν. Ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, ὁ Ἅγιος Νεόφυτος καί τόσοι ἄλλοι Ἅγιοι μέ παγχριστιανική φήμη προσέδωσαν στήν Κύπρο τήν προσωνυμία «Ἁγία Νῆσος».

Κι ἐνῶ μέ ἀμέτρητες θυσίες ὁ λαός μας, μέ ἡγέτιδα τήν Ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία του καί ἐπικεφαλῆς τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, κέρδισε τήν ἀνεξαρτησία του καί ἐπεδόθη σ' ἓνα ἀγῶνα ἀνοικοδόμησης τοῦ μέλλοντός του, περιήλαμε σέ συμφορά χειρότερη τῶν προηγούμενων. Ἡ Τουρκία, πού δάρδαρα μᾶς ἐπετέθη, προσφυγοποίησε τό 1/3 τοῦ λαοῦ μας, ἐσύλησε τίς Ἐκκλησίες μας, ἀλλοιώνει τό δημογραφικό χαρακτήρα τοῦ τόπου μας, μεθοδεύοντας σέ πρῶτο στάδιο τή νομιμοποίηση τῶν τετελεσμένων τῆς εἰσβολῆς καί σέ δεύτερο τήν κατάληψη ὁλόκληρης τῆς Κύπρου.

Μπροστά σ' αὐτόν τόν κίνδυνο, οἱ ἰσχυροί τῆς γῆς μένουν ἀνάλητοι. Σκέφτονται μόνον τά συμφέροντά τους κι ἀδιαφοροῦν γιά τό δίκαιο, τά ἰδανικά, τίς πανανθρώπινες ἀρχές. Γι' αὐτό καί θωπεύουν τήν μεγάλη Τουρκία, ἀδιαφορώντας γιά τήν μικρή Κύπρο.

Ζήσαμε, γιά χρόνια πολλά, σέ ἀρμονία μέ τούς Τουρκοκυπρίους. Δέν μᾶς ἐνοχλοῦσε ἡ φωνή τοῦ μουεζίνη, ὅπως δέν ἐνοχλοῦσε κι ἐκείνους τό κτύπημα τῆς καμπάνας. Καί σήμερα μποροῦμε νά ζήσουμε εἰρηνικά μ' αὐτούς. Τό πρόβλημά μας δέν εἶναι οἱ Τουρκοκύπριοι· εἶναι ἡ κατοχή.

Ἡ Κυπριακή Ἐκκλησία παρακολουθεῖ καί σήμερα μέ ἀνύστακτο βλέμμα τήν πορεία τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος. Συμπαρίσταται στήν Κυβέρνηση καί στήν ὑπεύθυνη ἡγεσία τοῦ τόπου στίς προσπάθειές τους, πού ἀποσκοποῦν σέ μίαν ἔντιμη λύση, πού θά κατοχυρώνει τήν παραμονή μέ ἀσφάλεια

τοῦ λαοῦ μας στή γῇ τῶν πατέρων του καί τήν ἐθνική ἐπιδίωσή του. Διατηρεῖ, ὅμως, τό δικαίωμα, καί τό θεωρεῖ καθῆκον της ἱερό, νά ἐλέγχει, ὅταν παρατηρεῖται ἐκτροπή ἀπό τήν πιό πάνω γραμμή. Καί δέν μπορούμε παρὰ νά ἐκφράσουμε, τουλάχιστο, τήν ἀπορία καί τήν ἀπαρέσκειά μας, γιατί μιάν ἔσχατη ὑποχώρηση - πού γιά μᾶς δέν κατοχυρώνει τήν ἐπιδίωσή μας ὡς Ἑλλήνων στήν Κύπρο - τήν διζωνική ὁμοσπονδία, τήν κάναμε λάβαρο τοῦ ἀγῶνα μας. Μ' αὐτό τό ἰδανικό θά συντηρήσουμε τόν ἀγῶνά μας;

Εἶναι γνωστό, πῶς ὑπάρχουν ἀγῶνες καί μάχες σιωπηλές, πού πολλές φορές εἶναι ἀξιολογότερες, ἀλλά ἔχουν καί κόστος πολύ μεγαλύτερο ἀπ' ὅ,τι οἱ σκληρότερες καί φονικότερες μάχες στά πεδία τοῦ πυρός. Τέτοιος ὑπῆρξε, πολλάκις, ὁ ἀγῶνας πού διεξήγαγε καί διεξάγει ἡ Ἐκκλησία Κύπρου.

Σ' αὐτόν μας τόν ἀγῶνα, Μακαριώτατε, ζητοῦμε τήν βοήθειά σας. Ἀπό τήν ὑψηλή θέση πού ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ σᾶς ἔταξε, παρακαλοῦμε νά συνεχίσετε τίς παρεμβάσεις καί τίς ὑποδείξεις σας. Νά μή φεισθεῖτε πόνων καί μόχθων προκειμένου νά ὑπερασπίσετε τήν Κύπρο καί τό λαό της. Προσπαθήστε, ὅσο μπορείτε, νά πείσετε καί τήν Κυβέρνηση καί τήν πολιτική ἡγεσία τῆς Ἑλλάδος γιά σθεναρότερη ὑποστήριξη. Δέν σᾶς τό κρύψαμε, καί δέν μπορούσαμε ἄλλωστε νά κάνουμε κάτι τέτοιο, ὅτι νιώθουμε ἀκόμα τό πικρό αἶσθημα τῆς ἐγκατάλειψης σέ ὥρες κρίσιμες, ὅχι ἀπό ξένους, ἀλλά ἀπό τήν ἐπεύθυνη ἡγεσία τοῦ Ἑθνους, πού στάθηκε σέ ἀπόσταση ἀσφαλείας ἀπό τά εἰς ἄρος μας διαδραματισθέντα.

Τό πρόβλημά μας δέν εἶναι ἡ ἀπώλεια περιουσιῶν οὔτε κυρίως οἱ θυσίες καί τό αἷμα τῶν παιδιῶν μας. Στή διαλεκτική τῆς Ἱστορίας καί τοῦ χρόνου αὐτά δέν μετροῦν, θά ξεχαστοῦν. Ἐκεῖνο πού μετρεᾷ εἶναι ἡ πατρίδα μας καί ὁ κίνδυνος τοῦ ἐκτουρκισμοῦ της.

Καλωσορίζοντάς σας καί πάλιν, ἀλλά εὐχόμενοι ταυτόχρονα καλό ταξίδι κατὰ τήν ἐπιστροφή εἰς τήν Ἑλλάδα, ἐγείρω πρόποση ὑπέρ τῆς ὑγείας καί τῆς μακροημέρευσής

σας, καθώς και ὑπέρ τῆς υγείας καί μακροημέρευσης ὅλων τῶν συνοδῶν σας».

Ἡ ἀντιφώνησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν ἦτο ἡ ἀκόλουθος:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομε,

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Τίμιοι ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καί λοιπῶν ἀρχῶν τῆς νήσου ταύτης,

Σεβαστοί Πατέρες καί ἀδελφοί καί λοιποί συνδαιτημόνες,
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετά πολλῆς χαρᾶς καί τιμῆς εὐρισκόμεθα ἐκ νέου πέριξ τῆς τραπέξης τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί προσφορῶν ὑμῶν ὡς φυσικῆς συνεπείας τῆς ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καί τῶν εἰλικρινῶν αἰσθημάτων, τά ὅποια διακατέχουν τήν Ὑμετέραν πεφιλημένην Μακαριότητα, τόσον διά τήν ἐλαχιστότητά μου, ὅσον καί διά τά τίμια μέλη τῆς Συνοδείας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἦδη, πρό ὀλίγου εἴχομεν τήν χαράν τῆς πνευματικῆς συναναστροφῆς καί τῆς συμμετοχῆς εἰς τό μέγα Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μιᾶς λαμπρᾶς προτυπώσεως τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί μιᾶς συνεχοῦς συμμετοχῆς εἰς τήν ἀέναον ἀναστάσιμον πορείαν ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν εἰς τόν κόσμον. Καί εἶναι ὄντως σημαντική ἡ πνευματική αὕτη συναναστροφή τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων, διότι ἀποδεικνύει τοὺς ἰσχυροὺς δεσμούς πού ὑπάρχουν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Κύπρου καί Ἑλλάδος καί ὑπόσχεται μίαν ἐλπιδοφόρον συνέχισιν καί συνεργασίαν ἡμῶν διά τήν τρίτην χιλιετίαν, δίδουσα σαφές μήνυμα ἀληθοῦς μαρτυρίας καί ἀγάπης ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καί Ἑλλήνων.

Σήμερον, Μακαριώτατε, ὁλοκληρώνονται σύν Θεῷ αἱ ἡμέραι τῆς εἰρηνικῆς ἐπισκέψεώς μας εἰς τήν ἀδελφήν καί μαρτυρικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, καί αἰσθάνομαι πρωτί-

στωσ τήν ἀνάγκην νά ἀναπέμψω μυχίας εὐχαριστίας, τόσον εἰς τόν ἀναστάντα Ἰησοῦν Χριστόν, ὅσον καί εἰς Ὑμᾶς, ἅγιε ἀδελφέ, διά τήν ἀδραμιαίαν φιλοξενίαν, διά τήν γνησίαν χριστιανικήν καί ἀδελφικήν ἀγάπην καί διά τό πλῆθος τῶν πνευματικῶν ἐμπειριῶν, τάς ὁποίας καί ἀποκομίζω ἔμπλεως αἰσθημάτων εὐθύνης καί ἀγωνίας διά τήν ἄμεσον ἀξιοποίησίν των εἰς τήν καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Δέν αἰσθάνομαι, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς μίαν ξένην χώραν. Δέν αἰσθάνομαι, ὅτι ἀντιμετωπίζω ἐμπόδια ἐπικοινωνίας καί συνεργασίας. Εἰλικρινῶς, εὐρίσκομαι εἰς τήν Ἑλλάδα, εἰς τήν οἰκουμενικήν Ἑλλάδα, ἥ ὁποία οὐδέποτε ἐγνώρισε σύνορα καί περιορισμούς, ἀλλά πάντοτε ἐρμηνεύουσα τό γνήσιον χριστιανικόν φρόνημα καί τό ἀρχαῖον ἑλληνικόν πνεῦμα συνέχισε νά πορεύεται προβάλλουσα τήν ἄρρηκτον σύζευξιν Ἑλληνισμοῦ καί Χριστιανισμοῦ, ἑνός τόσον διαχρονικοῦ ὑποδείγματος διά τήν ἀνθρωπότητα καί τόν πολιτισμόν τῆς.

Ἐπισκεπτόμενος, ὁμοῦ μετά τῶν μελῶν τῆς Συνοδείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἅπαντα τά πνευματοφόρα κέντρα τοῦ Κυπριακοῦ Χριστιανισμοῦ, τάς Ἱερᾶς Μητροπόλεις, τάς ἀσκητικές καί ἱστορικές Μονάς, τάς ἐκκλησιαστικές σχολάς, τά εὐαγῆ ἱδρύματα, καί τοὺς εὐγενεστάτους ἐκπροσώπους τοῦ κυπριακοῦ πολιτειακοῦ χώρου, ἔχω σχηματίσει τήν πλέον ἀγαθήν εἰκόνα διά τό ἔργον, τάς προσπάθειας καί τό βαθύ ὄραμα πού ὑπάρχει καί χαρακτηρίζει τάς ψυχάς τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν ἡμῶν. Ὅντως, καί ἄνευ μηδενός ἐνδοισμοῦ, διεπίστωσα τήν πραγματικήν πρόοδον καί τήν φιλοτιμίαν τοῦ ὑμετέρου ποιμνίου, Μακαριώτατε, πρὸς μίαν ἐντονωτέραν πνευματικήν ζωήν, χαρακτηριζομένην ὑπὸ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς εἰς τό ἐνοριακόν ἐπίπεδον, ὑπὸ τῆς ἁρμονικῆς συμβιώσεως ἀπάντων τῶν διαφορετικῶν πολιτιστικῶν στοιχείων καί ὑπὸ τῆς ἀρίστου συνεργασίας ἐκκλησιαστικῶν καί πολιτειακῶν ἐκπροσώπων εἰς ὅλας τάς παραμέτρους καί διαθέσεις. Εἶνα ἄξιον ἐπαίνου, λοιπόν, τό ἔργον,

τό ὁποῖον ἐπιτελεῖτε εἰς ὅλους τοὺς ἀνωτέρω τομεῖς καί εἰλικρινῶς προσεύχομαι, ὅπως ὁ Ἀναστάς Ἰησοῦς Χριστός ἐνίσχύῃ καί ἐνδυναμώνῃ τόν πιστόν λαόν τῆς Κύπρου καί Ὑμᾶς, Μακαριώτατε ἀδελφέ, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Ἔθνους ἡμῶν.

Πέραν, ὅμως, τοῦ οὐσιαστικοῦ αὐτοῦ χώρου τῆς ποιμαντικῆς διακονίας, σημαντικήν θέσιν καταλαμβάνει ἐπίσης ἡ πολιτική ἰδιαιτερότης, τήν ὁποίαν συναντᾷ κανεῖς εἰς τήν Κύπρον καί ὅπου εἰς οὐδεμίαν ἄλλην γεωγραφικήν πλευράν αὐτοῦ τοῦ πλανήτη εὐρίσκει ὁμοίαν τῆς. Ἀδιαμφισβήτητον τυγχάνει τό γεγονός τῆς παρανόμου κατοχῆς καί τῆς πολιτικῆς ἀδικίας πού συντελεῖται εἰς τό Κυπριακόν ἔδαφος. Ἀρκετή μελάνη ἔχει χυθῇ καί πολύ περισσότερον αἷμα διὰ νά περιγραφοῦν τά πλαίσια τῆς δικαίας διεκδικήσεως τῶν Κυπρίων ἀδελφῶν καί τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ πρό τοῦ 1974 εἰρηνικοῦ καθεστῶτος εἰς τήν μαρτυρικήν νῆσον. Τό θέμα αὐτό εἶναι πρόβλημα. Καί εἶναι πρόβλημα ὅλων τῶν Ἑλλήνων σέ κάθε γωνίαν αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ὅλων ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων τῶν διαπνεομένων ὑπό γνησίου ἐθνικοῦ φρονήματος καί ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης διὰ τήν πατρίδα καί τήν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Ἡ λύσις τοῦ πολέμου καί τῆς πολώσεως οὐδέποτε ἀποτελεῖ μέτρο ἀποτελεσματικό διὰ τήν εὐημερίαν καί τήν πρόοδον τῶν λαῶν. Ὅταν, ὅμως, τό ἀδικον συνεχίζεται, ἡ Ἐκκλησία δέν ἔχει τό δικαίωμα νά σιωπᾷ, ἀλλά ἔχει χρέος νά συνεχίσει νά προσεύχεται καί νά προσφέρει, διὰ παντός νομίμου τρόπου, γόνιμον ἔδαφος συνεργασίας καί διαλόγου ἀπάντων τῶν πολιτῶν, ἀνεξαρτήτως θρησκείας, γλώσσης καί πολιτισμοῦ. Ἡ ἔνταξις τῆς Κύπρου εἰς τήν εὐρωπαϊκὴν οἰκογένειαν ἐδημιούργησε μίαν νέαν δυναμικήν καί ὀριοθέτησε τόν μονόδρομον, πλέον, τῆς ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης πρὸς μίαν ὀριστικήν λύσιν ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος. Εἰς ὅλας αὐτάς τὰς πολιτικὰς παραμέτρους, Μακαριώτατε, ἅγιε ἀδελφέ, Σᾶς παρακαλῶ, καί Σᾶς διαβεβαιῶ πρὸς τοῦτο, νά προσθέσητε τήν ἀγωνίαν, τήν συμπάθειαν καί τήν εἰλικρινῆ προσευχήν τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Ἑλλάδος. Δέν νοεῖται νά ὑποφέρῃ ἓν μέλος καί ὅλα τὰ ὑπόλοιπα νά εὐδοκιμοῦν. Πονοῦμε μαζί, Μακαριώτατε, καί θά συνεχίσουμε νά πονοῦμε, ἕως ὅτου ὁ Θεός δώσει τήν ὀριστικήν λύσιν καί δημιουργήσῃ τās προϋποθέσεις πρὸς μίαν ἁρμονικήν συμβίωσιν Ἑλληνοκυπρίων καί Τουρκοκυπρίων. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει χρέος, ἐπαναλαμβάνω, νά προσεύχεται δι' αὐτό, νά διδάσκῃ τήν ἀγάπην καί νά βιώνῃ τήν καταλλαγὴν ὡς ὑψίστους ἀρετάς διὰ τήν συνέχισιν ἐκάστης κοινωνίας καί πολιτισμοῦ. Δράττομαι δέ τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νά σᾶς ἀπευθύνω πρόσκλησιν, ὅπως ἐπισκεφθῆτε ἐπισήμως τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀδελφήν καί συναγωνίστριαν Ὑμῶν εἰς ἅπαντας τούς ἀγῶνας.

Δι' αὐτῶν τῶν ὀλίγων, ἀλλά συνάμα ἐγκαρδίων σκέψεων ὑψώνω τό παρόν κύπελλον, εὐχόμενος δύναμιν καί ὑγίειαν πρὸς Ὑμᾶς Μακαριώτατε.

Χριστός Ἀνέστη!»

Μικρόν μετὰ τήν δύσιν τοῦ ἡλίου τῆς Κυριακῆς 6ης Μαΐου 2007 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλος καί ἡ συνοδεία Αὐτοῦ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου τῆς Λάρνακος μέ τό ἀεροσκάφος, μέ τό ὅποιον πρὸ ἑβδομάδος ἀφίκοντο εἰς Κύπρον, ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀθήνας. Τούς προέπεμψαν τὰ ἴδια πρόσωπα, τὰ ὅποια καί τούς ὑπεδέχθηκαν κατὰ τήν παρελθοῦσαν Κυριακήν.

Καθ' ὅλας τās μετακινήσεις των εἰς τήν Κύπρον συνώδευον αὐτούς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, οἱ Μητροπολίται τῆς Ἐκκλησίας μας ἐκ περιτροπῆς, ὁ Χωρεπίσκοπος Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειος, ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Χατζηουρανίου καί ὁ Δρ. Ἀνδρέας Μιτσιδης.

Τήν ἐπομένην ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπέστειλε πρὸς τόν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τό ἀκόλουθον γράμμα:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητέ καί περιπόθητε ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύ-

ριε Χρυσόστομε, τήν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ Ἀναστάντι κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπανακάμψαντες αἰσίως εἰς τήν Ἑδραν ἡμῶν ἔγνωμεν διά τοῦ μετά χειρᾶς Συνοδικοῦ Ἐγγράφου, ἵνα ἐκφράσωμεν Αὐτῇ τάς θερμοτάτας εὐχαριστίας ἡμῶν, διά τήν πηγαίαν καί ὀλόθερμον ἀδελφικήν ἀγάπην, ἣν ἐπεδείξατε πρὸς τήν ἡμετέραν Μετριότητα καί τὰ Μέλη τῆς Τιμίας Συνοδείας ἡμῶν, ὡς καί διά τήν ἀδραμιαίαν ξενίαν, ἣν παρέσχετε ἡμῖν κατά τήν μεθ' Ὑμῶν παραμονήν καί συναναστροφὴν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ καί μαρτυρικῇ Μεγαλονήσῳ τῆς Κύπρου.

Καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τῆς Ἐπισήμου Εἰρηνικῆς ἡμῶν Ἐπισκέψεως εἰς τήν Ἀγιωτάτην Ἀδελφὴν Αὐτοκέφαλον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, οὐδέ πρὸς στιγμὴν ἐστερήθημεν τῆς ἀδελφικῆς πρὸς ἡμᾶς φιλόφρονος διαθέσεως, μερίμνης καί ἀνυστάκτου ἀγάπης, δι' ὧν ἠχμαλωτίσατε τάς καρδίας πάντων ἡμῶν καί ἐνεπλήσατε αὐτάς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης καί ἀπεριορίστου ἐν Κυρίῳ ἀγάπης πρὸς τήν Ὑμετέραν Μακαριότητα.

Ἐχοντες πλέον ζήσει ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ μαρτύρια, τάς θλίψεις, ἀλλὰ καί τήν ἐν Χριστῷ ἐλπίδα τοῦ εὐγενοῦς, μαρτυρικοῦ, ἀλλὰ καί ἡρωϊκοῦ λαοῦ τῆς Κύπρου, ἅτινα πλέον ὑπαρξιακῶς συνέχουσιν ἡμᾶς, οὐ μὴ παύσωμεν δεόμενοι τοῦ Κυρίου, ὅπως ἀπομακρύνῃ ἐκ τῆς νήσου Ὑμῶν τὰ κατοχικά στρατεύματα καί ἐπανενώσῃ αὐτήν καί τόν λαόν αὐτῆς, τήν Ἑαυτοῦ εἰρήνην παρέχων τοῖς πᾶσιν ἵνα ἐν ἀδελφοσύνῃ ἡνωμένοι οἱ πάντες εἰρηνεύωσι καί ἐν πάσῃ σεμνότητι συνδιάγωσιν.

Ἀλησμόνητος θά παραμείνῃ ἡ μεγίστη συγκίνησις ἡμῶν, ἣν ἐδιώσαμεν ἐπισκεπτόμενοι τοὺς τάφους καί τοὺς τόπους μαρτυρίου τῶν ἐνδόξων ἡρώων καί ἀγωνιστῶν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Κύπρου καί προσευχόμενοι ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτῶν, ὡς καί ἡ βαθυτάτη κατάνυξις, ἣν ἐδιώσαμεν συλλειτουργοῦντες μετὰ τῆς Ὑμετέρας ἀδελφοποθήτου Μακαριότητος καί τῶν περὶ Αὐτήν Ἱεραρχῶν τῆς Ἀγιωτάτης

Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Παλουριωτίσης. Μοναδικὰ τῷ ὄντι καὶ ἀνεπανάληπτα τὰ βιώματα ταῦτα, ἅτινα ἀπεκομίσασμεν ἐκ τῆς ἐμπειρίας ταύτης, καὶ τὰ ὅποια ὀφείλομεν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ φροντίδα τῆς Ὑμετέρας πεφιλημένης Μακαριότητος.

Οὐ μόνον ἀπηλαύσαμεν τῆς ὄντως φιλόφρονος καὶ ἀρχοντικῆς ξενίας τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριότητος, ἀλλὰ καὶ συνεκινήθημεν ἐκ τῆς ἐγκαρδίου ἀτμοσφαίρας, ἣτις ἐχαράκτηρισε τὰς μεταξὺ ἡμῶν συνομιλίας καὶ καθ' ὅλην τὴν μεθ' Ὑμῶν συναναστροφὴν, δι' ἣς διεφάνη ὁ ἀμοιβαῖος πόθος καὶ ἡ ἀμφοτέρωθεν διάθεσις περαιτέρω ἐνισχύσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἀγιωτάτων ἡμῶν Ἐκκλησιῶν ἀκαταλύτων ἐν Χριστῷ ἀδελφικῶν δεσμῶν καὶ ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως τῶν ποικίλων προκλήσεων τῆς νέας τρίτης μετὰ Χριστόν χιλιετίας, ἣν Χάριτι Θεοῦ διανύομεν.

Διὰ πάντα ταῦτα ἐκφράζοντες καὶ ἅπαξ ἔτι τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας ἡμῶν, εὐχόμεθα ἐκ καρδίας, ὅπως ὁ Κύριος καὶ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν ὑγιείᾳ κατ' ἄμφω καὶ κρατύνῃ Αὐτὴν ἐν δυνάμει πολλῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀγιωτάτης ἐν Κύπρῳ Ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τὴν Ὑμετέραν Θεοτίμητον Μακαριότητα καὶ αὖθις εὐγνωμόνως καὶ ἀδελφοποθῆτως περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ Ἀναστάντι καὶ κατασπαζόμενοι φιλήματι Ἀγίῳ, διατελοῦμεν,

Ἀθήνησι, 7η Μαΐου 2007,

Ἀγαπητός ἐν Χῷ Ἀδελφός

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΜΙΤΣΙΔΗΣ